Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 52 (10.301).
1992 йил
13 март
жума

Баҳоси 1 сўм.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

• *14—март умумхалқ ҳайрия ҳашари* •

ХАЙРЛИ ИШГА ҲИССА ҚЎШИНГ!

Наврўз

ВИЛОЯТИМИЗДАГИ БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАР ДИҚҚАТИГА!

Маълумки, 21 март куни республикамизда халқимизнинг миллий байрами — Наврўз айёми кенг нишонланади. Айни кунларда ҳамма жойда уни уюшқоқлик билан ўтказиш учун қизғин тайёргарлик кўрилмоқда.

Ана шу катта байрам муносабати билан вилоят ҳокимининг фармойишига кўра Тошкент вилоятида ҳам 14 март куни умумхалқ ҳашари ўтказилади. Бу умумхалқ ҳашаридан тушадиган маблағ эса ногиронлар, уруш ва меҳнат фахрийлари, кам таъминланган ночор оилалар, кўп болали ҳамда камқонли ҳомиладор оналар ва бошқа ночор фуқароларга моддий ёрдам сифатида сарфланади.

Ҳозирги иқтисодий мураккаб шароитда бу тоифа фуқароларни ижтимоий ҳимоя этишга ўз ҳиссасини қўшмоқчи бўлган, савобли иш қилишни муқаддас деб билган барча жамоалар, корхона, ташкилот, хўжаликлар ҳамда фуқароларнинг бу хайрли ишда фаол иштирок этишларига шак-шубҳа йўқ. Зеро, бу ҳар биримиз учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

«Наврўз» жамғармасига ўз ҳиссасини қўшиш ниятида бўлганлар маблағни қуйидаги ҳисоб рақамига ўтказишлари мумкин:

Тошкент шаҳар Саноат-қурилиш банкининг Шайхонтоҳур бўлими, ҳисоб рақами 000709901.

КЕЛИНГ, АЗИЗЛАР, УМУМХАЛҚ ҲАШАРИДА ФАОЛ ИШТИРОК ЭТИБ БУ ХАЙРЛИ, САВОБ ИШГА УЗИМИЗНИНГ МУНОСИБ ҲИССАМИЗНИ ҚЎШАЙЛИК!

• *Муштарий сим қоқди*

МАРАФОНГА МАРҲАМАТ!

— Алло, «Тошкент ҳақиқати» муҳаррирнятими?

— Муҳаррирнятнинг маданият бўлими. Эшитаман Сизни.

— Сиздан бир нарсани сўрамоқчийдим. Менинг исмим Анвар, Чилонзорда тураман.

— Бемалол сўрайверинг.

— Кеча радиода хабар беришган экан, Чирчиқда Тошкент вилоятининг меҳр-шафқат марафони ўтказиламиш. Дадам телевизорлар, музлатгичлар савдоси ҳам бўлармиш деяптилар. Яхши англолмадим, сўраб билгинчи девдилар. Шунга қўнғироқ қиляпман. Мабодо, тўлиқроқ маълумот беролмайсизми?

— Анваржон, меҳр-шафқат марафонидан хабарим бор. У шу йилнинг 17 мартида Чирчиқ шаҳридаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг Маданият саройида соат 10.00 да бошланади. Унинг мақсади ночор, кам таъминланган, бугунги кунда оғир аҳволда яшаётган оилаларга, шахсларга ёрдам кўрсатишдир. Шунингдек, марафондан тушган маблағ Афғон уруши ногиронлари, ногирон болалар, ёлғиз кексаларни таъминлаш учун ҳам сарфланади. Батафсил маълумот сўраганингиз учун марафон ҳисобини ҳам билдириб қўймоқчиман. Тошкент шаҳри, Саноат қурилиш банкининг вилоят бошқармаси Шайхонтоҳур бўлими. Ҳисоб рақами 000142513 код 172723336.

— Савдо ҳам бўладими?

— Ҳа, айтганингиздек, камёб моллар ким ошди савдоси бўлади. Марафон ташкилотчилари — вилоят маданият бошқармаси, Чирчиқ ҳокимлиги, Тошкент вилоят болалар жамғармаси бўлими ҳамда вилоят меҳр-шафқат ва саломатлик бўлимидан хабар беришларича ким ошди савдосида рангли телевизорлар, «Орск» музлатгичлари, чанг сўрғичлар, кир ювиш ва «Чайка» тикув машиналари, салқинлатгичлар, гиламлар сотилади.

— Лаббай, кимлар иштирок этиши мумкин дейсизми?

— Ҳа, бемалол қатнашишингиз мумкин. Сарой эшиклари ҳамма учун очиқ.

С. ҲАСАНОВ.

• *Наврўз—92* •

«МУРОТАЛИ»НИНГ БАЙРАМ ТАРАДДУДИ

БУ ЙИЛГИ «Наврўз» анчайин оғир, кишиларнинг ғам-ташвишлари ўзларига етарли бўлган дамларда нишонланаётган бўлса-да, бу байрам бир олам қувончга татигуликдир. Чунки «Наврўз» куни азалий мерос бўлиб келаётган умуминсоний қадриятлар юзага чиқади. Барчани одамийликка, меҳр-мурувватга, дўстликка, тинч-тотувликка ва аҳил-иноқликка чорлайди.

Наврўзи олам одамларни боғ-роғлар яратиб, табиатнинг янада жилоланишига, экинлар экиб, ноз-неъматлар яратиб, дастурхон тўкин-сочинлигини таъминлашга даъват этувчи куч-қудратга эга. Ана шу даъватни рўёбга чиқаришга ундайдиган Наврўзнинг илиқ шамоли эса ўзбек замини узра кезиб юрибди. Пискент ноҳияси меҳнаткашлари аллақачон бундай даъватни ҳозиржавоблик билан қарши олишган. Ҳар бир хўжалик ва корхоналарда, муассаса ва ташкилотларда байрамни яхши кутиб олиш тараддуди кўрилмоқда.

Бу борада, айниқса, Муротали қишлоқ шўросига қарашли маҳаллаларда амалга оширилаётган ишлар диққатга сазовордир. Қишлоқ шўроси ижроия қўмитаси олдиндан бир қанча тадбирлар ишлаб чиқди. Тадбирларнинг ижросига эса маҳаллалар оқсоқоллари бош-қош бўлишмоқда. Айниқса, Ҳамроқул Ҳамдамов, Абдунаби Абдумўминов, Назарқул Телиповлар етакчилик қилаётган маҳаллаларда уй-жойлар, кўча-кўйларнинг, ариқ-зовурларнинг тозаланиши қишлоқнинг янада обод ва кўркам кўринишга эга бўлишига муносиб ҳисса бўлиб қўшилмоқда.

Қишлоқ шўроси томонидан «Энг яхши маҳалла» кўрик-танлови эълон қилинди. Умумхалқ ҳашари куни бу танловнинг дастлабки кўриги ўтказилади. «Наврўз» куни эса унга якун ясалади. Ғолиб деб топилган учта маҳаллага таъсис этилган мукофотлар топширилади.

Бундан ташқари қишлоқ шўросида халқ талантларининг ҳам кўрик-танлови бўлади. Бу ҳам ўзига хос тайёргарлик босқичининг ўтайдики, ғолиблар байрам куни оммавий тадбирларда иштирок этишиб, халқ хизматида бўладилар. Ва кенг жамоатчилик олдида махсус совринлар учун баҳс бойлашадилар.

Энг асосийси эса қишлоқда «Наврўз» куни ижтимоий ҳимояланишга муҳтож бўлганларга ёрдам уюштирилади. Ҳаётдан кўз юмганлар эсланиб, уларнинг қабрлари зиёрат қилинади. Айни пайтда эса барча маҳалла ва қишлоқларда мевали дарахтлар, терак кўчатлари ўтқазилмоқда.

Ҳа, «Наврўз»нинг ўзгача бир шукуҳ ила кириб келишини, табиатнинг кўм-кўк либосга бурканишини, қишлоқларнинг янада обод ва кўркам тусга киришини ҳар бир муроталилик қалбида гўзаллик туйғуси билан қарши олмоқда.

Ш. ОБИДОВА.

ҲАМКОРЛИККА, ЁРДАМГА ЧАҚИРАМИЗ

ДАВЛАТ, ЖАМОА ХЎЖАЛИКЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ, ҚЎШМА КОРХОНАЛАР, БИРЖАЛАР, САВДО-ТИЖОРАТ МУАССАСАЛАРИ, ФЕРМЕР ХЎЖАЛИКЛАРИ, ИЖАРАЧИЛАР, КОЛХОЗ СОВХОЗЛАРНИНГ, ДЕҲҚОНЧИЛИК БАРЧА ТАРМОҚЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ, УРУШ ВА МЕҲНАТ ФАХРИЙЛАРИ, МАҲАЛЛА ҚЎМИТАЛАРИНИНГ ФАОЛЛАРИ, ТАЛАБАЛАР, ВИЛОЯТИМИЗНИНГ БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

МУРОЖААТ

Азиз биродарлар!

«Тошкент ҳақиқати»нинг қадрли мухлислари!

Юртимиз мустақиллигининг шукуҳли биринчи баҳорига қадам қўйдик. Қутлуғ Наврўз айёми арафасида ҳаммамиз эртанги кунга катта умид, яхши орзулар билан боқмоқдамиз. Лекин бозор иқтисодиётига ўтилаётган ҳозирги шароитда ҳамма қатори бизнинг ижодий жамоамиз — Сиз астойдил кўнгил қўйиб обуна бўлган, дўконлардан сотиб олаётган «Тошкент ҳақиқати» ҳам оғир иқтисодий қийинчиликни бошидан кечирмоқда. Бунинг асосий сабаби ҳозирча ўзимизда ишлаб чиқарилмайдиган қоғоз, бўёқ, босмахона ашёлари нархини собиқ «шерик»ларимиз кескин ошириб юборганлигидадир. Масалан, Россияга ҳар тонна қоғоз учун ўтган йил 250—270 сўм тўланган бўлса, ҳозир унинг бир тоннаси бизга 20—30 минг сўмгача тушмоқда. Босмахонанинг бошқа харажатлари ҳам 40—50 баравар кўтарилиб кетди. Алоқа хизмати ҳамда почта ҳақи ҳам 4—7 марта ортди. Булар оқибатида рўзнома ҳар бир нусхасининг таннархи тўрт-беш баравар қимматга тушмоқда. Шунинг учун ҳам биз рўзноманинг савдодаги нархини кўтаришга мажбур бўлиб, 1 сўм қилиб белгиладик. (Лекин «Тошкент ҳақиқати» обуначиларга ҳозирча аввалги баҳода етказиб берилмоқда). Рўзноманинг сотувдаги нархи қимматлашгани билан у харажатларимизни қоплай олмайди. Чунки «Тошкент ҳақиқати» савдога жуда оз миқдорда — умумий тиражининг атиги 5 фоизигина чиқарилмоқда. Ўқувчилар талабини ҳисобга олиб уни дўконларда кўпроқ сотишнинг эса иложи йўқ: қоғоз қаҳатчилиги сезилиб турипти.

Ҳозир 1992 йил обунаси учун тўпланган маблағ сарф қилиб бўлинди. Рўзномамиз таъсисчиси — халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши бизга амалий ёрдам беряпти. Энг қийин дамларда қўллаб-қувватлаётгани учун рўзнома жамоаси Тошкент вилояти ҳокимлигидан миннатдор. Биз оғир муаммоларимизни ҳал этишда «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг кўмагини ҳам сезиб турибмиз. У бизга иқтисодий жиҳатдан қулай ва мақбул бўлган йўлларни тавсия этяпти. Ҳар қандай шароитда ҳам қоғоз ва бошқа босмахона ашёларини етказиб бериб, рўзномани ҳар куни ўз вақти-соатида босилиб, нашр қилинишини таъминламоқда.

Вилоятимиздаги бир қатор қўшма корхона, бирлашма ва заводлар, деҳқончилик тармоқлари, биржалар, шунингдек, Халқ демократик партиясининг вилоят Кенгаши, табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, алоҳида газетхонлар олтмиш тўрт йилдан буён чиқиб келаётган қадрдон рўзномани сақлаб қолиш учун бор имкониятларни ишга солиб, кўмак беришга тайёр эканликларини изҳор қилмоқдалар. Агар республика ва вилоят раҳбарлари эътиборсизлик қилиб, рўзномалар тақдирига бефарқ қараганларида, муассислар ва муштарийларимизнинг моддий ва маънавий ёрдами бўлмаганда «Тошкент ҳақиқати»нинг чиқиши ҳозироқ тўхтаб қолган бўларди.

Қоғоз ва бошқа ашёларнинг ниҳоятда танқчил бўлиб турганлиги туфайли барибир айрим чеклашлар қилишга мажбурмиз. Бундан буён — шу йил 17 мартдан эътиборан «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ҲАФТАСИГА УЧ МАРТА — СЕШАНБА, ПАЙШАНБА, ШАНБА кунлари чиқа бошлайди.

Рўзнома бундан буён яшаб қолиши, ўқувчиларга вақтида етказилиши учун ҳозир уни нашр этишдан кўрилаётган катта зарарни қоплаш зарур бўлиб турипти. Бунинг чорасини қилиш учун муассис — халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши катта молиявий ёрдам қиляпти. Лекин бу ёрдамнинг ўзи бутун зарарни қоплашга кифоя қилмайди. Шу сабабли биз меҳнат жамоалари, турли ташкилотлар, хўжалик ва корхоналарнинг раҳбарлари, фуқароларга мурожаат этиб, биз билан ҳамкорлик қилиб, рўзномага яқиндан ёрдам кўрсатишга чақирамиз. Зотан рўзнома — халқники, у вилоятнинг кўзгуси, шаҳар ва районларимизда яшовчи барча миллат вакилларининг, турли касб ва соҳа кишиларининг минбаридир. Журналистларимиз пойтахт вилояти иқтисодий қийинчиликлардан чиқиб олишида, ундаги жамики янги ва илғор нарсаларни тарғиб этишда, бозор муносабатларига ўтилаётган пайтдаги камчиликларга қарши курашда ўз хизматини аямайдилар.

Биз азиз муштарийларимизга «Тошкент ҳақиқати» рўзномасига ёрдам жамғармаси очилганлигини маълум қиламиз. Рўзномага ёрдам учун ўтказиладиган пулларни қуйидаги манзилга юбориш мумкин:

«ШАРҚ» НАШРИЕТ-МАТБААЧИЛИК КОНЦЕРНИ, ҲИСОБ РАҚАМИ: 000700439, ТОШКЕНТ ШАҲРИ САНОАТ-ҚУРИЛИШ БАНКИНИНГ МЕҲНАТ БЎЛИМИ, МФО 172682315. ЖЎНАТИЛАЕТГАН ПУЛ ҚОҒОЗИДА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»ГА ЕРДАМ» деб ёзиб қўйишни унутмаслик керак.

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР, ҚАДРЛИ МАЪНАВИЯТ, ЗИЕ ШИНАВАНДАЛАРИ! Сиз ўз севимли рўзномангизни қўллаб-қувватлаб, ҳимматингизни аямай, баҳоли қудрат ёрдам кўрсатасиз, деган умиддамиз. «Тошкент ҳақиқати»нинг таҳрир ҳайъати қийин пайтда ҳомийлик қилиб, моддий ёрдам кўрсатган жамоалар, муштарийларга чуқур миннатдорчилик билдириш билан бирга, уларнинг саховати, олий ҳимматидан ўқувчиларни мунтазам хабардор қилиб боради. Шу билан бир вақтда рўзнома жамоаси сизларнинг меҳнат ва турмушдаги муаммоларингизни ҳал қилишда тағин ҳам фаолроқ иштирок этаверади. Вилоятимиз кўп қиррали ҳаётида юз бераётган янгиликлар билан таништириб бориш, ижтимоий адолат учун кураш, аҳолининг кам таъминланган қатламларини ҳимоялаш, халқимизнинг азалий қадриятларини тиклаш, дўстлик ва биродарликка, жамиятнинг барқарорлигига эришиш билан боғлиқ ва бошқа масалалар рўзнома саҳифаларида ҳамиша ёритиб борилади.

Азиз дўстлар! Сизлар кўрсатадиган олий ҳимматингиз ва беминнат ёрдамингиз умумий ишимизнинг муваффақияти учун хизмат қилади, деб ишонамиз.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

ЎҚИБ ҚОЛИНГ... АРМОН ҚИЛМАЙСИЗ!

МЕҲНАТ — ОЛТИН, БИЛИМ — ХАЗИНА! Айтингчи, ким ўз соҳасининг устаси, касб жиҳатидан энг билимдон ходим бўлишни истамайди? Бу саволга бемалол: «Ҳеч ким», деб жавоб бериш мумкин. Зотан, малака ошириш — ишбилармонлик, маҳорат аъмолларини миридан-сиригача билиш демакдир.

Шундай экан, сиз **ЎЗБЕКИСТОН ТАРМОҚЛАРАРО ҲИСОБ-КИТОБ, ИҚТИСОД ҲАМДА БОШҚАРУВ РАҲБАР ХОДИМЛАРИ ВА МУТАХАССИСЛАРИ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ОЛИЙ БИЛИМГОҲИГА** мурожаат қилсангиз, ютқазмайсиз. Нега, денг? Бу фикрни яққол исбот этадиган қатор далиллар бор. Жумладан, бу билимгоҳ Ўрта Осиёда раҳбар ходимлар ва мутахассисларнинг малакасини оширадиган ягона илм даргоҳидир. Унда малака ошириш **ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР МУТАХАССИСЛАРИ, ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИНГ БАРЧА СОҲАЛАРИ УЧУН ҲИСОБЧИЛАР, ИҚТИСОДЧИЛАР, МЕНЕДЖЕРЛАР, МАРКЕТИНГ ҲАМДА РЕФЕРЕНТ-ТАРЖИМОНЛАР (ҚЎШМА КОРХОНАЛАР УЧУН), ЧЕТ ТИЛЛАРНИ ЎРГАТУВЧИ КУРСЛАР** ўз малакасини ошириш ҳамда ҳозирги тижорат муносабатларига ўтилган шароитларда муваффақиятга эришиш иштиёқида бўлган ҳар бир киши учун ғоят қўл келади. Устига-устак қисқа муддат — бор-йўғи 10 ой ичида иккинчи мутахассисликка эга бўлишлик омадингизнинг чопиб тургани эмасми?

Мазкур билимгоҳга кириш унчалик осон бўлмаса керак, деб ўйлаяпсизми? Ундай эмас. Тўғри, бу курслар пуллик. Лекин, нафсиланбирини айтганда, эндиликда текиндан ҳазар қиладиган давр келди. Биз гап юритаётган билимгоҳда ўқиш учун эса олий ва махсус маълумот бўлса, бас. Қолаверса, сизнинг малакангизни ошириш ёҳуд янги мутахассисга эга бўлмоқчи бўлган корхона билим ҳақини ўтказади. Алоҳида шахслар эса бу тўловларни имтиёзли равишда амалга оширишлари мумкин.

Яхши шароит — пухта билимга гаров, деган гап бор. Баайни, ана шу талаб мазкур билимгоҳда тўлалигича муҳайё этилган. Аввало, узоқдан келганлар учун ётоқхона масаласи муаммо эмас. Унда бир эмас, иккита ажойиб ётоқхона бор. Малакангизнинг пишиқ-пухта бўлиши тўғрисида эса бош қотирмасангиз ҳам бўлади. Чунки, бу ерда дарсларни ўз соҳасининг алломалари бўлган **ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИЛАР, ДАВЛАТ БОЖХОНАСИ, МОЛИЯ ВАЗИРЛИГИ, ЖУМҲУРИЯТ ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ БАНКИ, САВДО-САНОАТ ПАЛАТАСИ ХОДИМЛАРИ, ШУНИНГДЕК, ҚЎШМА КОРХОНАЛАРНИНГ ЕТУК МУТАХАССИСЛАРИ** олиб борадилар. Замонавий техника жиҳозлари эса олган билимларингизни хотирангизга шундоқ муҳрлаб қўяқолади.

Ўзбекистон тармоқлараро ҳисоб-китоб, иқтисод ҳамда бошқарув раҳбар ходимлари ва мутахассислари малакасини ошириш олий билимгоҳида бўлган ҳар бир киши дилида дарҳол «шу ерда ўқишим керак экан» деган истак уйғонади. Ушбу сатрларни мутолаа қилганингиздан сўнг, сизнинг ҳам қалбингизда шундай хоҳиш уйғонган бўлса, марҳамат қилинг, олий билимгоҳ эшиклари сиз учун ланг очиқ. Унинг манзилгоҳи ҳам ҳавас қилгудек гавжум жойда жойлашган: пойтахтнинг Луначарский кўчасидаги муҳташам 42-рақамли бинони топсангиз, вассалом. Қолаверса, 67-84-54, 67-24-62 телефонлари орқали ҳам мурожаат этишингиз мумкин.

БУ ЕРДА ЎҚИБ ҚОЛИНГ, АРМОН ҚИЛМАЙСИЗ!

ХХРга ТАШРИФ

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов бошчилигидаги ҳукумат делегацияси 12 март куни Хитой Халқ Республикасига расмий ташриф буюриш учун жўнаб кетди.

Тошкент аэропортида делегацияни Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси Ш. М. Йўлдошев, республика Бош вазири А. Муталов, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ЎзА).

ОҚҚЎРҒОН ноҳиясидаги С. Сегизбоев номли давлат хўжалигининг бешинчи бўлимида баҳорги ишларга пухта ҳозирлик кўрилди. Суратларда (ўнгдан чапга) бўлим агрономи Неъмат Алижонов, хўжалик марказий созлаш устахонаси мудири Раим Раҳимов ва бўлим механиги Илёс Абилов иш устида; лавлаги экиш пайти.

Суратлар
У. МАРДИҚУЛОВ.

ЎЗБЕКИСТОН—ТУРКИЯ

ЙЎЛ УЗОҚ — КЎНГИЛ ЯҚИН

Туркиядан тайёраларда навбатдаги мурувват ёрдами келди. Наврўз байрамигача жами 5 минг 200 тонна озиқ-овқат, шунингдек кийим-кечак, дори-дармон ва тиббиёт ускуналари келиши кутиляпти.

— Аэрофлот ходимлари келаётган юкларни пешма-пеш тушириб олишга ҳаракат қилмоқдалар,— дейди шу юкларни қабул қилиб олишни ташкил этиш ва уларни тақсимлаш бўйича республика комиссияси ҳузурида тузилган ишчи гуруҳи аъзоси, «Ўзбекистон ҳаво йўллари» республика миллий авиакомпанияси бош директорининг ўринбосари Анатолий Тарсуков.— Барча ишлар белгиланган режа асосида олиб борилмоқда.

Инсонпарварлик ёрдами анъанавий Наврўз байрами арафасида аввало етим-есирлар, бева-бечоралар, ногиронлар, фахрийлар қаровсиз ёлғиз оилаларга тарқатилади. (ЎзА мухбири)

● ҚЎРАСУВ ноҳиясидаги «Бўзсув» уруғчиликка ихтисослашган давлат хўжалиги кўп тармоқлидир. Улар жорий йилда мўл ҳосил етиштириш учун жонбозлик билан меҳнат қиляптилар. СУРАТЛАРДА: (чапдан ўнгга) касаба уюшмаси қўмитаси раиси Р. Ширинов, биринчи бўлимдаги 1-бригада бошлиғи Х. Мирзаев, 1-бўлим раҳбари А. Ўтабоевлар кўчатларни кўздан кечиришмоқда; карамга ишлов бериш пайти (ўртада); илғор ишчилар Х. Тожибоева ва Д. Холтоевалар.

Суратказш Б. АЛИМОВ.

• *Хотира* •

28 ГА ТЎЛГАН БЎЛАРДИ

Инсон қалбидаги битиклар. Унинг қат-қатларига назар ташлар эканмиз, ушалмай қолган орзулар, армонлар нақадар кўплигини сезамиз. Улуғ Ватан уруши 28 миллиондан ортиқ ватандошларимиз номини мангу хотирага айлантирди. Кейин эса... 1979 йил совет қўшинлари Афғонистонга олиб кирилди. Салкам ўн йил давом этган мақсадсиз бу урушда ҳам қанчадан-қанча навқирон ўғлонларимиз шаҳид кетдилар. Оналар қалбини тилка-пора қилиб сочларини бевақт оқартирди, оталар қаддини букиб келинлар қаро либос кийдилар.

Нурлан Утешбековнинг ҳам орзулари барча тенгдошлари каби оламга сиғмасди. Бироқ у ҳам Афғонистон урушида олган жароҳати туфайли абадиятга кўз юмди.

Нурлан Утешбеков 1963 йилнинг 21 июнида Юқори Чирчиқ ноҳиясининг Янгибозор қўрғонида дунёга келди. Унинг болалик йиллари ҳам ана шу ерда ўтди. У 1980 йили Макаренко номли 34-ўрта мактабнинг 10-синфини тугаллаб, ота-онасига ёрдам бериш мақсадида қурилишда оддий ишчи бўлиб ишлай бошлади. Ёшлигиданоқ меҳнатга кўникиб борди. 1981 йилнинг кузида кўпчилик дўстлари қатори ҳарбий хизматга чақирилди.

Тошкент вокзали... Тумонат одам. Ота-оналар ўз ўғлонларини кузатмоқдалар.

Онаси Адаш опа ўғлини бағрига босар экан, энтикиб, «Ой бориб, омон қайт болам» — дея олди холос. Нурлан тушган поезд тун қоронғусида вокзалдан қўзғалди. Орадан бир неча ҳафта ўтгач, ундан биринчи хат келди. Адаш опа уни юз-кўзларига суртиб, бағрига босди. Шу тобда оналик қалби ниманидир сезаётгандай эди.

Кунлар кетидан кунлар, ойлар кетидан ойлар ўтиб Нурлан Приморье ўлкасида ҳарбий тайёргарликни тугатди. Энди унинг ҳақиқий хизмати бошланган эди.

Ўғлидан пешма-пеш келиб турган мактублар ота-онанинг руҳини кўтариб, қувонтирарди. Кейинроқ негадир хат келмай қолди. Адаш опа ва Унербой ака ҳавотирланишар, бироқ бир-бирларининг кўнглига ғашлик солмаслик учун чурқ этишмасди. Куз кунларининг бирида Нурландан хат келди. Онанинг чиройи очилди. Ота ич-ичидан қувонди. Бу Нурланнинг Афғонистондан йўллаган биринчи мактуби эди. Лекин у онасининг юраги хаста бўлганлиги учун «Онам мени Афғонистонда хизмат қилаётганлигимни билиб қолмасин» дея ҳар бир ёзган хатида хизмат жойини сир тутишга ҳаракат қиларди.

Адаш опа ўғлининг Афғонистонда хизмат қилаётганлигини мактабда бирга ишлайдиган бошланғич синф ўқитувчиси Асия Юсуповадан эшитиб қолди.

Шу-шу бўлди-ю, Унербой ака ва Адаш опа ўтирса ҳам, турса ҳам ўғлини ўйлашадиган бўлиб қолишди.

— Энди болагинамнинг ҳоли не кечаркин? — дер эди Адаш опа йиғлаб.

— Яхши ният, ярим давлат, онаси, кўз ёшингни йиғиштир-да, ўғлинг ва бўлажак келининг учун сарпо тайёрлашга кириш. Нурлан келиши билан тўйни бошлаймиз.

Нурлан Утешбеков Афғонистоннинг ўнлаб қишлоқларини душман тўдаларидан тозалашда иштирок этди. Ана шундай даҳшатли жангларда бир неча қуролдош ўртоқлари қаҳрамонларча ҳалок бўлдилар. Нурланнинг ўзи эса жанглардан бирида орқа умуртқасидан оғир яраланиб бир неча ой госпиталда ётиб даволанди.

1983 йилнинг 21 декабрида хизматни тугатиб ота-онаси қучоғига қайтиб келди. Ноҳиядаги сут қабул қилиш пунктида ишлай бошлади. Кўп ўтмай эса Тошкентдаги автомобиль йўллари олийгоҳига сиртдан ўқишга кирди. Унинг бирдан-бир орзуси малакали муҳандис бўлиш эди. Афсуски у олийгоҳда бор йўғи бир йил ўқиди, холос.

1985 йилнинг ёз кунларидан бирида Нурланнинг иссиғи кўтарилиб кетиб Ийк шифохонасига тушиб қолди. Орадан бир неча кун ўтгач у икки оёғида оғриқ сеза бошлади. Кунлар ўтиши билан эса оёқларини силтаб босадиган бўлиб қолди. Кўп ўтмай эса оёқлари бутунлай ўзига бўйсунмай қўйди. Шундан сўнг Нурлан Утешбеков вилоят шифохонасининг неврология бўлимида 3 ой даволанди. Лекин ҳеч бир натижа бўлмагач Унербой ака ва Адаш опалар ўғилларини кексалар айтган қишлоқ табибларига кўрсатишди. Аммо таниқли профессору малакали врачлар тузата олмаган бу касалликни оддий қишлоқ табиблари даволай олармиди. Адаш опага бир қўшниси «Москвада катта бир шифохона бор экан, ўғлингни ўша ерга олиб бор, зора дардига даво топса» — дея маслаҳат берди. Ота-она яримжон фарзандларини Москвага олиб боришга имкон тополмадилар. Шундан сўнг Нурланнинг ўзи уч қайта Москвага Бурденко номидаги нервохирургия олийгоҳига ёрдам сўраб хат ёзди. Аммо кўп ўтмай Москвадан унга «Даволаш ҳамма жойда бир хил» деган мазмунда жавоб хати келди. Шундан сўнг у «Здоровье» ойномасига ҳам ёрдам сўраб хат ёзади. Лекин ойномадан унга жавоб келмади. Нурлан Утешбеков беш йил тўшакда михланиб ётди. Бу йиллар давомида бормаган шифохонаси — кўрсатмаган врачлари қолмади. Аммо унинг касалига даво топишмади. Нурлан тўшакда ётган кезларида Афғонистонда бирга қон кечиб жанг қилган красноярсклик Михаил Терентьев, Одесса шаҳрида истиқомат қилувчи Юрченко деган қуролдош дўстлари билан хат ёзишиб турарди.

1990 йилнинг 5 декабрь куни Адаш опа ва Унербой ака яшашга, ҳаётга ташна фарзандларидан бир умр ажралиб қолдилар. Ота-она учун бундан ортиқ мусибат йўқ. Биз яқинда улар хонадонида бўлдик. Ота-она билан узоқ суҳбатлашдик. Онаси Адаш опа ўғли ёзган хатлари ва у тушган суратларини кўрсатди.

— Ҳеч кимнинг фарзанди йигит ёшида ўлмасин, — дейди Адаш опа кўзларига ёш олиб. — Ўғлим раҳматли «Ҳали жуда кўп яшагим бор онажон» — дея айтарди. Уни Афғонистонда орқа умуртқасидан ўқ тегиб яраланганлигини ҳам дафн маросимида ноҳия ҳарбий комиссариати комиссари Маторадан эшитдик. У ўша куни Нурланни Афғондан олган жароҳати туфайли оёқ томирлари ишламай қолганлигини айтди. — Бечора, болам Афғонда хизмат қилганлигини яширгандек ўқ еб жароҳатланганлигини ҳам биздан сир тутган экан.

Фарзанд доғи Адаш опанинг қадди-қоматини букиб, сочларини барвақт оқартирибди. Кўзлари хиралашиб ишга яроқсиз бўлиб қолибди.

Агар ҳозир Нурлан Утешбеков ҳаёт бўлганида 28 ёшга тўлар эди. Оила аъзолари ва уни яқиндан билган кишилар байналмилалчи жангчининг номини абадийлаштириш, у яшаган кўчани ёки ўзи ўқиган мактабни унинг номи билан аташни исташяпти. Ҳозирча ноҳия раҳбарлари ва Макаренко номли 34-ўрта мактаб жамоаси жим туришибди. Бизнингча, унинг номи, ёрқин хотираси ардоқлашга, абадийлаштиришга лойиқ.

Латифжон МАНСУРОВ,
Кавардон қишлоғи.

МУСОБАҚАДОШ ЧЕВАРЛАР

ЦЕХГА кирганимизда иш охирлаган экан. Бир гуруҳ тикувчилар ўзаро суҳбат қилиб туришарди. Даврага яқинлашган сари цех бошлиғининг гапларини аниқроқ эшита бошладим. Афтидан, у икки мусобақадош чеварларнинг бугунги иши якунлари ҳақида гапираётган эди.

— ...Кўряпсизми, бу мусобақадошлар бир хил шароитда ишлаб, икки хил натижага эришишяпти, — дейди чеварларнинг бугунги меҳнати якунини чиқарган цех бошлиғи Заҳрохон давра ўртасида туриб. — Иккиси ҳам илғор, кунлик иш нормаларини ошириб уддалаб келаётганлардан. Аммо Озодахон Маҳкамова, бирмунча аниқ, эпчилроқ ҳаракат қилган. Ишнинг икир-чикирларигача зеҳн билан бажарган. Шу боисдан бугунги меҳнат беллашувида унинг қўли бирмунча баланд келди, белгиланганидан 12 жуфт ошиқроқ болалар кийими тикди. Ҳолида Эрматованики бештага кам бўлди...

Чирчиқдаги «Ғунча» тикувчилик фабрикасининг Паркент филиалида чеварлар ўртасида мусобақанинг бошқа шакллари қатори касбдошларнинг ўзаро шахсий беллашуви ҳам яхши йўлга қўйилган. Икки тикувчи ўртасидаги мусобақа бутун жамоа ўртасида ошкора маълум қилинади. Илғор иш тажрибаси шу ернинг ўзидаёқ таҳлил қилинади. Касбини ардоқлаётганлар, иш сифатига эътибор бериб, бошқалардан ўзиб ишлаётганлар моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантирилади. Улар ойликларига қўшимча 20—25 фоиз ҳақ оладилар.

Режалаштириш ва моддий рағбатлантиришнинг янги тартиби шундай ижобий натижалар бераяпти. Ҳар бир чевар жон куйдириб, баракали меҳнат қилишга интилмоқда. Бундан аввало ўзи катта наф кўраяпти. Унумли ва сифатли иш муносиб тақдирланмоқда. Бунинг учун қўшимча ҳақ олинаяпти. Унумли ва сифатли ишлаш ҳар бир ишчининг ички эхтиёжига айланиб қолиши жамоа ютуқлари баракали бўлишига таъсир қиляпти. Буни ўтган йил ва шу йилнинг дастлабки ойлари якунлари ҳам кўрсатиб турибди.

1991 йили жамоа 1990 йилдагига нисбатан бир миллион 400 минг сўмлик кўп маҳсулот реализация қилган эди. Натижада ишлаб чиқариш жамғармаларига 150 минг сўм маблағ тушди. Унинг 80 минг сўми моддий рағбатлантириш, ишчилар саломатлигини тиклаш жамғармасига ажратилди. Маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича январь ойи режаси ҳам шараф билан уддаланди. Иқтисодий қийинчиликларга қарамай қарийб 15 минг сўмлик қўшимча маҳсулот тайёрланди.

Бунда Заҳро Мираҳмедова бошчилик қилаётган жамоанинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. У бир неча йилдан буён цехлараро меҳнат беллашувида ғолибликни қўлдан бермаяпти. Илғор ишчилардан Холида Турова, Тожиниса Маҳкамова, Ҳолида Эрматова, Озода Маҳкамоваларнинг ғайрат-шижоати туфайли бу цехда топшириқ доим тўрт-беш фоиз ортиғи билан бажарилаяпти.

— Биз материалларни асосан Чирчиқ «Ғунча» тикувчилик фабрикасидан олиб келамиз, — дейди Заҳро Мираҳмедова, — битта агрегатда ўртача 325 та болалар кийим-кечагини тикиш белгиланган. Ишчиларимиз бу режани ошириб адо этмоқдалар. Тикилаётган болалар кийимлари 330—340 тани ташкил этяпти. Унга 33 нафар чеварнинг қўли тегади. Илғорлар ҳар ойда рағбатлантириб турилади. Ишчиларимиз ойликларига товон пули ҳам олишмоқда. Шу билан бирга беш сўмдан овқат пули ҳамда йўл пули ҳам берилмоқда. Ҳар ҳафтада ишчилар учун қатиқ, творог, сметана ва бошқа сут маҳсулотлари ҳам бериб борилади. Бу ҳам муайян даражада ишчиларга мадад бўлаяпти.

Филиал ишчилари бу йил ғоят масъулиятли ва шарафли режалар белгилашган. Шу режаларнинг амалга ошиқалажагига чеварларнинг ишончи комил. Чунки улар сўз ва иш бирлигини таъминлашни шон-шараф иши, деб биладилар.

А. ФОЗИЛОВ.

Қуйи Чирчиқ трикотажатторлик фабрикаси бу йилдан бошлаб мустақил ишлай бошлади. Бу жамоа учун қўл келмоқда. Чунки турли ишлаб чиқариш муаммоларини ҳал қилиш анча осонлашди. Тайёрланаётган маҳсулот хили ҳам кўпаймоқда. Ўтган икки ойда болалар ва катталар учун спорт кийимлари тикиш ўзлаштирилди. Ушбу суратда илғор тикувчи Зиёда Алматовани кўриб турибсиз. У нормани доим 130 фоизга етказиб бажармоқда. Ўз иш тажрибасини ёшларга ҳам ўргатаяпти.

Суратказш
Ў. МАРДИҚУЛОВ.

• *Халқаро ҳамкорлик*

«ТАШИНТЕРМ» ТАШҚИ БОЗОРГА ЧИҚМОҚДА

«Ташинтерм» Ўзбекистон—Хитой қўшма корхонаси жамоаси бу йил хорижга бир миллионта рўзғорбоп термос чиқаради. Бу ерда ишлаётган кам тажрибали кишилар эндиликда юқори малакали мутахассислар бўлиб қолишди. Улар чиқараётган беш номдаги буюмларга ички ва ташқи бозорда ҳамиша талаб катта бўлмоқда.

Хитой томони ҳам ёш жамоа ишига муносиб баҳо берди. Урумчилик мутахассисларнинг таъкидлашича, Тошкент термослари ўз сифатига кўра етакчи хорижий фирмаларнинг ана шундай моллари билан бемалол рақобат қилмоқда. Шу билан бирга «Ташинтерм» буюмлари ташқи кўриниши билангина эмас, балки пишиқлиги билан ҳам ажралиб туради.

— Биз ҳозир термосларни қарийб тўла-тўкис ўз деталларимиздан ишлаяпмиз, — дейди «Ташинтерм» бош директори С. Султонов. — хитойлик шериклар Тошкентга етказиб бераётган бирдан-бир нарса ялтироқ колбалардир. Бироқ яқин орада уларни етказиб беришга эҳтиёж қолмайди. Меҳнат жамоасининг қарорига мувофиқ, 1991 йилда ишлаб топилган фойданинг ҳаммаси колбалар ва шиша идишлар ишлаб чиқарадиган завод қурилишига ажратилди. Заводнинг лойиҳа қуввати ҳар йили 2 миллионта ялтироқ колба ва 35 миллион дона шиша идиш ишлаб чиқаришга мўлжалланган. Хитой томони корхонани нодир ускуналар билан таъминлашни ўз зиммасига олди. Унинг заводлари бу буюртмани ҳозирнинг ўзидаёқ бажаришга киришмоқда.

Ўзбекистон—Хитой қўшма корхонасининг жамоаси яна бир хил буюм—оғзи катта термослар ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Бундай термосларда суюқликнигина эмас, балки қуюқ овқатларни ҳам сақлаш мумкин. Ихчам, ҳажми унча катта бўлмаган бундай термослар бизнинг харидорларнинг ҳам, хорижий харидорларнинг ҳам эътиборини қозонди. АҚШ, Венгрия, Афғонистон фирмалари ана шу термосларни сотиб олишмоқчи. Зеро, «Ташинтерм»да ишланган буюмларнинг барча турлари амалда ана шу мамлакатларга етказиб берилмоқда. Хуллас, Ўзбекистон Республикаси маҳаллий саноат вазирлиги билан Урумчи ишбилармонлари ўртасида тузилган шартнома ўз самарасини берди. Республика пойтахтида камёб халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқараётган корхонанинг фаолияти тобора кенгаймоқда.

(ЎзА мухбири).

ҲАЙДОВЧИЛАР СУЛОЛАСИ

БЕКОБОДДАГИ 16-автомобиль корхонасида Тошматов фамилиясини кўпроқ учратасиз. Бунинг боиси бор, албатта. Корхонада ота-болалар узоқ йиллардан бери ҳайдовчилик қилиб келишмоқда. Сулола бошлиғи Турсунали аканинг меҳнат фаолияти бошланганига 32 йилдан ошиб кетди. Шунинг 30 йилини автомашина рулида ўтказмоқда. Шу йиллар давомида у ҳалол ва сидқидилдан ишлади. Бирор марта ҳам йўл-транспорт ҳодисаларининг содир бўлишига йўл қўймади. Шунинг учун Турсунали акани кўпчилик катта ҳурмат ва эҳтиром билан «устоз» деб аташади.

Сулола бошлиғининг касбига бўлган меҳри фарзандларда ҳам ҳайдовчи бўлиш истагини уйғотди. Ўғиллари ҳам автомашина рулини бошқаришни қолган ҳунарлардан афзал кўрдилар. Бу касб сирларини ўз падари бузрукворларидан ўрганишди. Катта ўғил Қўчқорали ҳайдовчилик қилаётганига 10 йилча бўлиб қолди. Иккинчи фарзанд Баҳодир ҳам жамоа сафига қўшилган ёш ҳайдовчилардан ҳисобланади.

Ота-бола ҳайдовчилар ихтиёрларидаги «тулпор»ларини доим шай ҳолда сақлайдилар. Шунинг учун ҳам иш вақтида машиналари бирор марта ҳам бузилиб қолганлигини ҳеч ким эслай олмайди. Касбга садоқат меҳнатда ҳам юқори натижаларга эришиш имконини бермоқда.

Н. ОТАБОЕВ.

САЛОМАТЛИК — СОФ МУҲИТГА БОҒЛИҚ

Аҳоли истиқомат қиладиган жойлар ва кўчаларнинг тоза ҳамда саранжом-саришталиги, ариқлардаги зилол сувларнинг покизалиги, кўм-кўк боғлар, гўзал ҳиёбонлар — ҳаётимизнинг бебаҳо кўркидир. Бу омиллар бизни ўраб турган атроф-муҳитнинг ҳуснига-ҳусн қўшибгина қолмай, кишилар саломатлигини муҳофаза этишда, уларнинг меҳнат ва ижодий қобилиятларини оширишда ҳам катта аҳамият касб этади. Ота-боболаримизнинг қадим-қадимдан «ҳовли рўянгиз ҳар доим тоза, озода, ичаётган сувларингиз покиза, нафас олаётган ҳавоингиз мусаффо бўлсин», дея истак билдиришлари бежиз эмас. Афсуски, сўнгги йиллар ичида муҳитимиз анча бузилди. Шаҳарларда, районларда озодаликка айтарли риоя қилмай қўйдик. Бунинг оқибати сезилмоқда. Касалликлар кўпайди. Ана шунинг учун ҳам шифокорлар турли ҳасталикларнинг олдини олиш билан боғлиқ омилларни ўрганиб чиқиш ҳамда уларни амалда жорий этишга эътиборни кучайтираётирлар. Очиғини айтиш керак, ҳавонинг ифлосланиши натижасида аллергия, юқори нафас йўлларининг яллиғланиши, асаб бузилиши, кўз ва ўпка касалликлари йилма йил кўпайса кўпаяптики, аммо камаймаётир.

Ифлосланган сувларни истеъмол қилиш оқибатида буйракда ва ўт пуфагида тошларнинг пайдо бўлиши, кишиларнинг зарарли кимёвий моддалар билан заҳарланиши каби дардларга чалинишлари ҳам жиддий сезилмоқда. Ифлосланган сув юқумли ичак ҳасталикларига сабаб бўлаётгани ҳақида неча бора огоҳлантиришимизга қарамай, ҳали бу иллатларни бартараф этишга эътибор суст.

Тўғри, цемент ишлаб чиқариш, металлургия, кимё ва бошқа саноат корхоналаридаги атроф-муҳитни, санитария назоратини олиб борувчи ходимлар касалликларнинг олдини олиш борасида маълум ишларни амалга оширишди. Лекин бу қаноатланарли даражада эмас. Шу боис биз нималарга эътибор бериш кераклиги ҳақида тўхталиб ўтмоқчимиз.

Мана, қиш фасли ҳам ниҳоясига етиб баҳор бошланди. Қорлар эриши билан турар жойлар атрофларида, кўчаларда йиғилиб қолган ахлат уюмлари кўзга яққол ташланмоқда. Бу аввало истиқомат ҳудудларининг кўркини бузгани ҳолда, эрта-индин касаллик чақирувчи манба бўлиб ҳам ҳисобланади. Шу сабабдан ҳам бугунги кундан бошлабоқ ана шу ахлатлардан холи бўлиш, озодаликни таъминлаш учун киришишимиз зарур. Бу ишни «Наврўз» олдидан ўтказиш эса халқимизга анъана бўлиб қолган. Лекин шундай маҳаллалар ҳам борки, бундай улуғ айём яқинлашувига қарамай, саранжом-саришталикни йўлга қўйиш, аҳоли истиқомат жойларининг санитария ҳолатини талаблар даражасида бўлишини таъминлашга эътибор бермайдилар. Менинг бу гапларим умумий туюлмасин. Истаган шаҳар, истаган районда, ёки қишлоқ, қўрғонларда бундай аҳволга дуч келиш мумкин. Айниқса, кейинги пайтларда сув йўлларини тозалаш, очиқ сув ҳавзаларини ифлосланишдан сақлашга бепарволик кучайган. Ариқлар, кўллар, ҳовузларга турли чиқиндилар ва ахлатларни ташлаш эса оддий ҳолга айланиб бормоқда. Биргина Тошкент шаҳридан оқиб ўтадиган Салор ариғини олиб кўрайлик. Унинг ичида нималар йўқ дейсиз. Бу ахлатлар туфайли Янгийўл райони аҳолиси ўртасида қорин тифи ва паратиф касалликлари пайдо бўлди. Шу кунларда Қорасув ноҳиясининг Ғишт заводи ва алоқа бўлимлари атрофларидаги ҳудудларда, ташкил қилинмаган, яъни ихтиёрий ахлатхоналар пайдо бўлган. Ўрта Чирчиқ ноҳиясида эса аҳоли яшайдиган жойлардаги ахлатларни ташиб кетиш масалалари ҳанузгача ҳал этилмаган. Янгийўл районидаги Н. Ниёзов номли колхозда, «Янгиобод» совхозида чиқиндиларни, ахлатларни аҳоли яшайдиган ҳудудлардан олиб чиқиб кетишга негадир шошилмаяпти. Оқибатда ахлатлар уюми йиғилиб баланд тепаликни ташкил этиб бормоқда.

Яна бир ташвишли ҳол, Янгийўл шаҳри ва Янгийўл районни чегарасида яшовчи хонадонлар эгалари ҳовлидан чиққан ахлатларни Жўн каналига ташлаб, ўз кўнгилларича «йўқотмоқдалар». Бу мусулмончиликка ҳам тўғри келмайдиган шармандалик одати-ку, ахир!

«Хўш, нима маслаҳат берасиз? Техника етишмаслиги, мутасаддилар эътиборсизлиги туфайли ахлатлар кўпайиб кетади, биз нима қилишимиз керак?» дегувчилар ҳам бўлади. Биз уларга қуйидаги маслаҳатни бермоқчимиз: чиқиндиларни ва турли хил ахлатларни чуқур кавлаб кўмиш, улардан кейинчалик чиринди, ўғит сифатида фойдаланиш ота-боболаримиздан қолган удум эди. Эндиликда ҳам ана шунга қайтсак фойдадан холи бўлмасди. Лекин гап темир-терсаклар ҳақида борса, бунда, албатта, район раҳбарлари чеккароқдан маълум бир жойни ажратишлари ва уларни йиғишлари керак. Металлнинг қанчалик зарурлиги ҳақида гапириб ўтирмаймиз.

Ўйлайманки, инсон ўзининг, фарзандларининг ҳамиша соғлом, тетик, юксак руҳ билан яшаши ҳақида қайғуради. Бунга аввало муҳитимизни соф сақлаш, ҳовли жойларимизнинг озодалигини таъминлаш билан эришилади. Бу эса унчалик қийин иш эмас.

Р. МАШАРИПОВ,
Тошкент вилояти Бош Давлат санитария шифокори, тиббиёт фанлари номзоди.

• *Акс садо*

ЙИҒИЛИШНИНГ ҚАРОРИ ҚАТЪИЙ БЎЛДИ

ЯҚИНДА халқ депутатлари Оққўрғон район Кенгашида навбатдаги йиғилиш бўлиб ўтди. Унда қишлоқ, шаҳар, қўрғон шўроларининг раислари, маҳалла қўмитасининг фаоллари ва район Кенгашининг ходимлари иштирок этдилар. Йиғилишда шу йил 3 март куни «Тошкент ҳақиқати» рўзномасида чоп этилган «Қишлоқ шўроси: у қандай бўлиши керак?» рукни остида берилган мақола муҳокама этилди.

Бу бежиз эмас эди. Чунки бугунги кунда қишлоқ шўроларининг тақдири кўпчиликни қизиқтирмоқда. Ҳатто айрим жойларда бозор иқтисодиёти шароитида қишлоқ шўроларининг ҳожати йўқ, деган гаплар ҳам эшитилиб қолмоқда. Бунинг қанчалик тўғри ёки нотўғри эканлигини қишлоқ шўроларининг иши билан яқиндан танишган кишининг ўзи аниқлаб олади. Ана шунинг учун ҳам йиғилиш иштирокчилари мақолада ўз фикрини билдирган Янгийўл районидаги Эскиқовунчи қишлоқ шўроси раисининг ўринбосари Хадича Соатова ҳамда Қибрай районидаги «Чинобод» қишлоқ шўроси раиси Жўра Расулов ва мақола муаллифларининг фикрларини тўла қўллаб-қувватладилар. Ҳақиқатдан ҳам юқоридаги ўртоқлар қишлоқ шўроларидаги ҳақиқий аҳволини яхши билишар экан.

Дарҳақиқат, бугунги кунда қайси соҳа бўлмасин, зарур маълумотларни республика, вилоят ва районлардаги мутасаддилар қишлоқ шўроларидан олмоқдалар. Бу — масаланинг бир томони. Қишлоқ шўролари куну тун шуғулланаётган маҳаллалар, оилавий ишлар, ижтимоий масалалар ва бошқа юмушларни қўйиб турайлик. Аҳолини рўйхатга олиш билан ким шуғулланади? Қишлоқ шўроси, Ижтимоий ҳимояга муҳтож фуқаролар, вақтинча ишламайдиган ёки иш билан умуман таъминланмаган кишилар ким орқали аниқланади? Қишлоқ шўроси орқали, Ҳарбий масаладаги ишлар билан ким шуғулланади? Қишлоқ шўроси. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари, истеъмол моллари билан таъминлашни ким назорат қилади?

Шу куни йиғилиш иштирокчилари мақола юзасидан жуда кўплаб фикрларни ўртага ташладилар, ҳамда қуйидаги таклифларни рўзнома орқали эълон қилишни сўрашди.

БИРИНЧИДАН, бугунги мавжуд жамиятимиз учун, қишлоқларда бошқарувни тўғри таъминлаш, муҳими фуқароларни ижтимоий ҳимоя қилиш учун ҳам қишлоқ шўролари зарурдир.

ИККИНЧИДАН, зудлик билан қишлоқ шўроларининг моддий техника базасини мустаҳкамлаш чорасини кўришимиз, уларда ишловчилар сонини кенгайтириш ва масъулиятини ошириш керак.

УЧИНЧИДАН, шу ҳудудда жойлашган ҳар бир ташкилот у қайси вазирлик ёки муассасага тегишлилигидан қатъий назар қишлоқ шўросига қонун асосида бўйсуниши шарт. Шунингдек, ҳар бир қишлоқ шўроси ўзининг маблағига, яъни бюджетига эга бўлиши лозим.

ТЎРТИНЧИДАН, мақолада таъкидланганидек қишлоқ шўроларидаги доимий комиссиялар ўрнига ягона, бир мақсадга хизмат қиладиган ишчи гуруҳи фаолият кўрсатса мақсадга мувофиқ бўлур эди.

БЕШИНЧИДАН, ҳар бир қишлоқ шўроси ҳудудида жойлашган хўжалик, ташкилот ёки корхона раҳбари албатта қишлоқ шўроси суҳбатидан ўтиши ва унинг тавсияси асосидагина тайинланиши керак.

Бу таклифларни жамлаб хулоса чиқарадиган бўлсак, кундан-кунга ўзгараётган давр, шароит ҳар қандай вазиятда ҳам қишлоқларда қишлоқ шўроси каби бошқарув бўғини бўлиши зарурлигини кўрсатмоқда. Зеро, бошқарувсиз жамият инқирозга юз тутади. Буни унутмаслик керак.

С. АҲТАНОВ,
Халқ депутатлари Оққўрғон район Кенгаши ташкилий-шўролар бўлими мудири.

● Бозор иқтисодиёти ва деҳқон

БОШҚАРУВНИНГ ЯНГИ БЎҒИНИ

ёки Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигида бозор иқтисодиётига ўтиш йўлида амалга оширилган ва оширилаётган ишлар тўғрисида

ТУРҒУН Мадиёровни Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигига раис этиб сайланган 1986 йилни яхши эслайман. Ўшанда хўжалик инқирозга юз тутиб, давлатдан 1 миллион сўмдан ортиқ қарздор бўлиб қолган эди. Фақат шугина эмас, вилоятда машъал бўлган жамоа хўжалигида илгари эгалланган марралар бой берилиб, ҳатто одамлар бу ердан кетиб қола бошлаган эди.

Аҳволни обдон ўрганиб чиққан янги раис ишни бошқачароқ бошлади. У Ўрта Осиё қишлоқ хўжалиги иқтисодиёти илмий-тадқиқот олийгоҳи олимлари билан ҳамкорликни йўлга қўйди. Улар ёрдамида 1986 йилдаёқ ишлаб чиқаришни бошқаришнинг цех структураси ва чек формасига ўтишди. Усул ўзини оқлади. 1987 йилдаёқ хўжалик қарзини узиб, 700 минг сўм соф фойда олди. Бу борадаги изланишлар давом этди. Кейинчалик хўжаликда ижарачилар кооперативлари пайдо бўлди. Бошқарув бўғини янада такомиллашди. Муҳими одамлар эскича ишлаш одатини тарк этиб, янгича ишлашга ўргана бошладилар. Шу тариқа Турғун Мадиёров ғиштни қолипдан кўчирди. Жамоа хўжалиги олға силжий бошлади. Бу йўлда аста-секинлик билан ишни давом эттираверишн мумкин эди. Чунки жамоа хўжалигининг ўша пайтдаги иш усулларнёқ кўпчиликни қизиқтириб қолган эди. Қизиқтирдигина эмас, уларнинг тажрибасини ўргангани кела бошлашди. Бу ерда бир неча бор вилоят, республика кўрик-семинарлари ўтказилди. Рўзномаларда (жумладан «Тошкент ҳақиқати»да ҳам) радио, телевидениеда уларнинг иш тажрибалари ҳақида махсус саҳифалар, эшиттириш ва кўрсатувлар берилди. Мана шунинг ўзиёқ Ким Пен Хва номли жамоа хўжалигида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, уни бошқаришда қанчалик катта ютуқларга эришилганлигини кўрсатарди. Ана шу қисқа даврда жамоа хўжалигида ижтимоий соҳаларда ҳам жуда катта ишлар қилинди. Юзлаб янги уй-жойлар қад кўтарди. Маданий-маиший бинолар қурилди. Марказий участкада 1,5 миллион сўм сарфлаб битказилган ёшлар уйига кўпчиликнинг ҳаваси келади. Хўжаликда ички йўлларда автобус қатнови йўлга қўйилди. Ундан меҳнаткашлар бепул фойдаланишмоқда.

Аммо бир масалада кўпчиликда, очиғи ушбу хўжаликдаги ишларни кузатиб, ёритиб бораётган шахсан, менда ҳам савол туғиларди. Чунки пахтачиликда, чорвачиликда, умуман қишлоқ хўжалигида катта ўзгаришлар қилишга эришилаётган хўжаликда пул кўпаймасди. Ҳатто менга ҳисобида нақд 10 миллион сўмдан ортиқ пули бор, иқтисодий бақувват хўжаликнинг раҳбари очиқданочиқ: бир нарсани сира тушунмайман, нега ҳадеб Ким Пен Хвани ёзаверасизлар, ахир уларда бир сўм пул йўқ, ҳар йили давлатдан 2-3 миллион сўм қарз олиб кун кўради-ку, қолаверса, бизда одамларнинг даромади уларникидан анча юқори, — деб қолди. Навбатдаги учрашувимизда Турғун акага шу гапни айтдим. У киши буни тан олди. Ҳақиқатан ҳам давлатдан 3 миллион сўм қарздор эканликларини айтди. Лекин давр, шароит узоқни кўзлаб иш юритишни тақозо этмоқда, деб қўшимча қилди у. Яна озгина сабр қиласиз. Режаларимизни охирига етказайлик. Ана шунда нега хўжаликнинг пули кўпаймаганлигини-ю, келажакда 10-20 миллион сўм пулни бир ойдаёқ топиш мумкинлигини исботлаб берамиз, деди раис.

Дарҳақиқат, Турғун Мадиёров бошлиқ хўжаликда изланиш давом этарди. Турғун аканинг ўзи шу даврда «Ким Пен Хва номли жамоа хўжалиги мисолида хўжалик ички ижара муносабатларининг иқтисодий механизмини моделлаштириш» мавзуси бўйича номзодлик диссертациясини ёқлади. Айни кунда у иқтисодиёт олийгоҳининг «Иқтисодиётнинг кўп укладлилигини ривожлантириш ва ишлаб чиқаришни такомиллаштириш» илмий-методик кичик бўлимининг мудири, профессордир. Ана шу лавозимларга у фақат назарий билимлар орқалигина эмас, ўз хўжалигида ушбу тажрибаларни қўллаш, янгиликларни жорий этиш билан бирга эришди. Шу тариқа бозор иқтисодиёти шароитида қишлоқ хўжалигини бошқаришнинг янги модули яратилди.

Яқинда хўжаликнинг навбатдаги ҳисобот-сайлов йиғилишида иштирок этдим. Йиғилиш одатдагидек бошланди. Раис ҳисоб берди. Уч-тўрт киши музокарада қатнашди ва жамоа аъзолари хўжалик бошқарувининг ишини қониқарли деб топди. Одамлар Турғун Мадиёровни бир овоздан яна раисликка сайлашди. Лекин қизиғи шундан кейин бошланди. Сўз сўраган Турғун ака кутилмаганда раисликдан воз кечди. Бундай воқеага шу кунгача биринчи марта дуч келишим эди. Ахир бизда раислик, амал доимо талаш бўларди-ку, буни қандай тушунмоқ керак. Турғун Мадиёровнинг бу ҳаракатидан йиғилиш аҳли ҳам ҳайрон эди. Йўқ, жамоа хўжалиги аъзолари ўз сўзларидан қайтишмади. Якдиллик билан Турғун Мадиёровга раис бўласиз, деб туриб олишди ва уни одатдагидек уч йилга эмас, беш йилга сайлаб юборишди. Буни қабул қилган Турғун Мадиёров шундай деди:

— Ҳамон мени ўзларингизга бош қилиб сайлар экансизлар, ўзимнинг дастуримни баён қилиб берай. Иккинчидан, сизнинг олдингизга шартларни қўймоқчиман. Ажабланманг, бунинг сабаби бор. Чунки бозор иқтисодига ўтяпмиз. Унинг ўз қақшатғич қонунлари бор. Чидаган яшайди, бойийди, ҳаёти фаровонлашади, чидамаган синади, инқирозга юз тутади. Шундай экан, ҳар ким яхши билиб олсин. **Энди темир интизом билан унумли меҳнат қилиш, ўзининг нимага қодир эканлигини намоён этадиган пайт келди. Бугунги кунда бунинг учун хўжаликда замин ҳам, шароит ҳам яратилди.** Энди Ким Пен Хва жамоа хўжалиги эмас, халқ корпорацияси деб юритилади. Унинг ҳар бир аъзоси ана шу корпорациядаги мулкнинг тенг ҳуқуқли аъзоси бўлади...

Ниҳоят ўша куни Турғун Мадиёров йиллар давомида ўзи яратган иш модулини баён этди. Унинг туб моҳиятини жамоага роса бир соатдан ортиқ таҳлил этиб берди. Раиснинг гапларини эшитяпману, бу ерда муносабатнинг бозор иқтисодиётига ўтиш учун тайёргарлик ўша 1986 йилданоқ бошлаб юборилган экан-да, деган фикр хаёлимдан ўтди. Йиғилиш якунлангач, Турғун ака билан бафуржа суҳбат қурдим. Унга кўпчилик қатори мен ҳам ниҳоят хўжаликда олиб борилган изланишлар, тажрибаларнинг туб заминини тушуниб етганлигимни яширмадим. Суҳбатни эса жамоа хўжалигини халқ корпорациясига айлантириш нима учун зарур бўлиб қолганлигидан бошладим.

— Тўғри англабсиз, аслида гап номда ҳам эмас. Лекин давр, вазият аҳволнинг эскича қолиши мумкин эмаслигини олдимизга кўндаланг қилиб қўйди. **Агар биз хўжаликнинг номини ўзгартирсагу яна эскича ишласак, бир жойда депсиниб тураверсак, ишлаб чиқариш ривожланмайди, товар ҳам, маҳсулот ҳам кўпаймайди. Шунинг учун биринчи навбатда ишни ташкил этишнинг, бошқарувнинг алмисоқдан қолган механизмини таг-томири билан синдириб ташлашни бош мақсад қилиб қўйдик.** Кўз олдингизга келтиринг, биз шу кунгача қандай ишладик. Колхозчига сен мулк эгасисан, дедигу амалда уни ҳамма нарсадан маҳрум қилдик. Улар ўз меҳнатлари туфайли яратилган моддий бойликлардан баҳраманд бўлмадилар. Ана шунинг учун ҳам жамоа хўжалигининг даласида номигагина ишлаб, бутун кучларини, имкониятларини томорқага сарфладилар. Бунда ҳеч қандай айб йўқ. Зеро, унинг тирикчилиги ана шу томорқа ҳисобига ўтиб келди.

Ҳатто биз жорий этган ички хўжалик ҳисоби, ижара, муносабатнинг савдо-сотиқ орқасида йўлга қўйилиши ҳам жамоа хўжалиги аъзоларининг умум ишга бўлган муносабатини ўзгартира олмади. Чунки уларда ҳамон бу мулкка нисбатан эгалик ҳисси етишмасди. Ана шунинг учун ҳам биз қишлоқ хўжалигида иш унумини кескин оширишга эришиш, одамларда хўжалик ишига бўлган муносабатни тубдан ўзгартириш учун хўжаликни халқ корпорациясига айлантиришга қарор қилдик. Жамоа хўжалигида 1989 йилдаёқ бутун асосий ишлаб чиқариш воситалари ижарачи ширкатларга бўлиб берилган эди. **Ҳозир 22 та ана шундай ширкат фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг 16 таси ишлаб чиқариш билан шуғулланади. 6 таси эса уларга хизмат кўрсатади. Булардан ташқари маҳсулот сақлайдиган, қайта ишлайдиган ширкатлар ҳам мавжуд.** Энди эса бунга қўшимча қилиб жамоа ҳар бир аъзосининг мулк эгасига айлантираяпмиз. Буни лўнда қилиб тушунтирадиган бўлсак, ҳар ким ўз ҳиссасига қараб жамоа хўжалигидан улушини олади. Уларнинг ҳуқуқлари қонун йўли билан ҳимоя қилинади. Ҳозирги кунда 6 миллион сўмлик хўжалик ички акцияларини тайёрлаб қўйдик. Бу акцияларга фақатгина халқ корпорациясининг аъзоси бўлганларгина эга бўлиши мумкин. Масаланинг иқтисодий ҳисоб-китоблари аниқ ва лўнда қилиб белгиланган. Акция эгаси бўлган аъзо ўзининг меҳнат даромадидан ташқари акциясига ҳам қўшимча даромад олаверади. Қарабсизки, мулк эгаси вужудга келади.

Аслида хўжаликда бу борадаги ҳаракатлар бундан уч йил муқаддам бошланган. Мулк муносабатлари қайта қурилган. Ҳозирги кунда жамоа хўжалигида бир-бири билан боғлиқ икки жараён жадал ривожланиб бормоқда. **Уларнинг бири қишлоқнинг саноатлашуви бўлса, иккинчиси мулкчилик турли шаклларининг бирлашувидир. Бу ерда шахсий томорқа хўжаликлари, ширкатлар, ижарачи жамоалар, кичик корхоналарнинг фаолияти бир мақсадга қаратилган.**

— Амалга оширилган тадбирларнинг ҳаммаси яхши, — сўрайман Турғун Мадиёровдан. — Лекин бу шундай ҳам ишчи кучи ортиқча ҳисобланаётган қишлоқда ишсизларни кўпайтириб юбормайдими?

— Агар ишни юқорида айтганимдек эскича олиб борсак, ишсизларнинг юзага келиши табиий жараён бўлур эди, — дейди раис. — Биз эса бошқа йўлдан бордик. Пахтачилик, чорвачилик, умуман, қишлоқ хўжалигининг ҳамма соҳасида, ҳатто автомобиль, трактор паркида ҳам шу ерда ишловчиларни ширкатларга бирлаштирдик. Ўз-ўзидан бу ширкатлар иложи борича кам харажат, ишчи кучи билан кўпроқ маҳсулот етиштиришга, мўмай даромад қилишга ҳаракат қилишади. Бу борада уларга мутлақ эркинлик берилган. Ишни қандай ташкил этиш, қанча ҳаражат қилиш, ўз зиммаларида. Демак, уларга ортиқча ишчи кучининг зарурати йўқ. Биз буни олдиндан кўра билган эдик. Шунинг учун ҳам бундан уч йил бурун хўжалик ҳудудида кичик корхоналар бунёд эта бошладик. Бугунги кунда уларнинг сони ўндан ошиб кетди. Шунингдек, шахсий фермер хўжаликлари тузилмоқда, касаначилик меҳнати ривожлантирилмоқда. Ҳисоблаб олаверинг. Бу жойларга қанча ишчи кучи керак. Демоқчиманки, ҳали уларни тўлдириб улгурганимиз йўқ.

Дарвоқе, ҳақиқатан ҳам бу ерда ташкил этилаётган кичик корхоналар диққатга сазовор. **Масалан, мана уч йилдирки, хўжалик ўзи етиштирган пахтасини ўз заводида тўлиқ қайта ишлаб, тола ҳисобида сотмоқда.** Мен ана шу заводни бориб кўрдим. Иш бир маромда давом этяпти. Завод ёнидаги майдонда эса ғарам-ғарам пахталар турипти. Ажабландим, буни сезган раис шундай изоҳ берди: бу ерда 1200 тоннадан ортиқ хўжаликнинг ўзига тегишли пахта толаси турипти. Бу ҳосилни шартномавий нархлар билан истаган жойга сотишимиз мумкин. Аммо биз бу йўлдан бормаймиз. Мақсадимиз уни тўлиқ қайта ишлаб, кўпроқ фойда олишдир. Агар бугунги кунда жаҳон бозорида бир тонна тола 1200 доллар турса, уни қайта ишласак камида икки ҳисса кўп фойда олинади. Иккинчидан, ана шу қайта ишлаш заводимизда одамлар иш билан банд бўлади.

Бу ерда ип-йигирув, трикотаж, мато ишлаб чиқарувчи фабрикаларнинг қурилиши ҳам жадал боряпти. Апрель ойидан бошлаб ана шу фабриканинг дастлабки цехи иш бошлайди. Чит чиқарилади. У тўла ишга тушгандан кейин йилига 5 миллион квадрат метр мато тайёрланади. Сўзсиз бунинг учун хўжаликнинг ўз хом ашёси камлик қилади. Демак, қўшни хўжаликларнинг пахтаси ҳам шартнома асосида харид қилиниб, бу ерда қайта ишланади. Мато тайёр бўлди дейлик. Ундан кейин-чи? Бунинг ҳам чорасини кўриб қўйишибди. Ана шу матодан турли кийим-кечаклар тикиш учун тикувчилик цехи шай ҳолда турипти. Ана шу пахта заводининг ёнгинасида чигитни қайта ишлайдиган ёғ заводи қурилиши ниҳоясига етказилмоқда. Бу корхона узоғи билан апрель ойининг ўрталарида ишга туширилади. Қарабсизки, ёғ ҳам, чорвачилик хўжаликлари учун кунжара, шелуха ҳам ўзларидан чиқади. Танқис бўлиб турган совунни айтмайсизми? Бу маҳсулот ҳам шу ернинг ўзидан сотувга юборилади.

Ана шу кичик корхоналарнинг ёнида яна бир бино тайёр бўляпти. Бу ипакчилик фабрикасидир. Бу фабрика ишга тушгунга қадар «Ипак» деб номланган кичик корхона бўш биноларга ускуналар ўрнатиб, атлас тўқишни бошлаб юборди. Бугунги кунда 3 та участкада ана шундай цехлар иш бошлади. **Ойига 2 минг метр атлас чиқарилмоқда. Фабриканинг қуввати эса ойига 200 минг метр атлас тайёрлаш имкониятига эга.** Хўжаликнинг нутрия етиштириш кичик корхонаси ҳам ишлай бошлади. Бу ерда ҳозир 300 та нутрия парвариш қилинмоқда. Ҳисоб-китоблар бўйича 1992 йилнинг охирига бориб бу ерда олинаётган нутрия териси ҳисобига бош кийим тикиш цехи иш бошлайди. Энг танқчил маҳсулот гўшт бўлиб турганлиги ҳаммамизга аён. Нима қилиш керак? 150 бош қорамолни бўрдоқига боқадиган кичик корхона очишди. Бу ерда йилига 15 тонна гўшт етиштирилади. Бу кўпми, камми? Ҳозирча камлик қилади? Нима қилиш керак? **Тадбиркорлар буннинг ҳам йўлини топишди. 5 минг бош ўрдак боқиладиган ферма қуришга киришдилар.** Бу қурилиш апрель ойида тугалланади. **Мақсад арзон гўшт етиштиришни жадаллаштириш.** Чунки, ўрдак тез етиладиган жонивор. Бу ерда йилига 10 минг бош ўрдак гўшт учун парвариш қилинади. Улар шу ернинг ўзида кўпайтирилади.

Хўжаликнинг «Диёр» ва «Нав» номли кичик корхоналари тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтишга тўғри келади. «Диёр» фирмаси пахтани қайта ишлаш масалалари билан чуқур шуғулланмоқда. Уларнинг фикрича, пахтада чиқит бўлмаслиги керак. Келгусида пахта чиқитларидан картон ва қоғоз ишлаб чиқарадиган фабрика ҳамда халқ истеъмоли моллари тайёрланадиган цехлар бунёд этиш режалаштирилгани ҳам ана шу изланишларнинг натижасидир. «Нав» фирмаси хўжаликка илмий-техника янгиликларини жорий этишда кўмаклашади.

Ҳақиқий тадбиркор, ишбилармон киши ишлаб чиқаришни ривожлантириш, қўшимча фойда олиш борасида имконият топади, деганлари тўғри экан. Хўжаликда 500 тонналик сабзавот ва мева сақлайдиган омбор қурилиши бошланганда кўпчилик пахтакор хўжаликка бунинг нима кераги бор, деган гапни айтган эди. Бор-йўғи 100-150 минг сўм сарфлаб бунёд этилган бу омбор бугун жуда асқотяпти. Ана шу ерда маҳсулот сақлаш ҳисобига анчагина фойда олинди. Келгусида бу омбор йилига 400 минг сўм фойда бериши мумкинлигини ҳисоблаб чиқишди. Шунинг учун бўлса керак 1992 йилда яна бир ана шундай 500 тонналик замонавий омбор қуришга киришилмоқда.

Юқорида хўжаликда етиштирилаётган ҳар бир маҳсулотни тўлиқ қайта ишлаб, истеъмолчиларга етказиб бериш бош мақсад қилиб қўйилганлигини айтган эдик. Пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш йўлга қўйилди-ю, лекин чорвачилик маҳсулотлари ҳамон хом ашё сифатида кетмоқда эди. Раис мутахассисларга мурожаат қилди. Улар маслаҳати асосида сутни қайта ишлайдиган цех қуришди. **Март ойида ишга тушган бу цехда фақат хўжаликнинггина эмас, аҳолининг сути ҳам харид қилиб олиниб (бозор нархида) қайта ишланиб, қаймоқ, творог ва бошқа маҳсулотлар тайёрлашга киришилди.** Ўзингдан чиққанига нима етсин. Мактаб, боғчалар борми, ҳаммасига шу ернинг ўзидан тайёр маҳсулот боряпти. Бозорга ҳам чиқаришмоқда, халққа ҳам сотишмоқда. Икки сўмдан харид қилинган сут хўжаликка яна шунча фойда келтирмоқда. Бундан жамоа аъзолари жуда хурсанд бўлишди. Энди улар бозорма-бозор овора-ю сарсон бўлмаяптилар.

Эндиликда бу ерда етиштирилаётган барча маҳсулотларни ўз кучлари билан сотиш юзасидан кенг кўламли ишлар олиб борилмоқда.

— Бунинг сабаби бор, — дейди Турғун ака, — бундай ўйлаб кўрсак, шу кунгача маҳсулотни деҳқон етиштиряпти-ку, уларни воситачилар арзон-гаровга олиб, биржага қўйиб, кимошди савдосида 25-30 баробар қимматига сотишяпти. Буни қандай тушунмоқ керак? Деҳқон янада қашшоқлашаверсину, воситачилар бойийверсин. Шундайми? Йўқ, бунақада қишлоқдагиларнинг косаси оқармайди. Дарҳол ички имкониятларни ҳисоблаб чиқдик. Тижорат ишлари билан шуғуллана бошладик. **Хўжалик «Ўзбекистон» биржасининг таъсисчиларидан биридир. Ана шу биржада брокеримиз бор. «Диёр» фирмамиз эса «Тошкент» биржасида ана шундай брокерлик ўрнини сотиб олди.** Қарабсизки, етиштираётган маҳсулотларимизни қишлоқ хўжалигидан тортиб қайта ишлаш корхоналаригача — ҳаммасини ўзимиз сотувга чиқаряпмиз.

Яқинда хўжаликнинг «Нав» фирмаси Туркиянинг «Интерлайн» фирмаси билан ҳамкорликни йўлга қўйди. **Бу икки фирма «Интернав» номли қўшма корхона ташкил этиш юзасидан келишиб олишди.** Ҳозирги кунда Туркиядан энг замонавий, жаҳон стандартига мос келадиган тикув машиналари олиб келиниб, кийим-бош тайёрлаш бошланмоқда. Шунингдек, келгусида Туркиянинг Истанбул шаҳрида ва Тошкентда савдо уйларини очиш мўлжалланмоқда. Бу савдо уйларида жамоа хўжалигининг ўзида ва унинг қўшма ҳамда кичик корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар, товарлар сотилади. Буларнинг ҳаммаси икки томонлама фойда келтиради. Биринчидан, истеъмол бозори тўлади. Иккинчидан фойданинг 50 фоизи корхоналарни ривожлантиришга сарфланса, 50 фоизи хўжаликка ўтади. Ана шу маблағ ҳисобига қурилишларни кенгайтириш, ишчи ўринларини кўпайтириш имконияти туғилади. Ижтимоий масалалар ҳал этилади.

Дарвоқе, ижтимоий масала тўғрисида гап борар экан, хўжаликда бозор иқтисодиёти шароитида ҳам кам таъминланган оилаларни, фуқароларни, фахрийларни, ногиронларни ҳимоя қилиш юзасидан пухта тадбир ишлаб чиқилган. Улар жамоа бошқаруви томонидан мунтазам моддий ёрдам олиб турибдилар. Халқ корпорацияси тузиш жараёнида ҳам ана шу табақа фуқаролари алоҳида ҳисобга олинди. Улар қўлларидан келганча акция оладилар ва мулкка ҳиссадор бўладилар. Қарабсизки, ана шу ҳисобига тушган даромаддан турмушларида фойдаланаверадилар.

Аёлларга яратилаётган имтиёзлар ҳам эътиборга лойиқ. Энди уч болани тарбиялаётган она хўжаликда йил давомида **140 кун ишласа кифоя. Иш ҳақини ва даромадини тўлиқ олаверади.** Эркаклар учун эса бу 220 кун қилиб белгиланди. Ўқувчиларгина эмас, уларни тарбиялаётган ўқитувчиларга ҳам тушлик овқат учун қўшимча имтиёзлар берилмоқда. Хўжаликда газлаштириш тўлиқ ниҳоясига етди. Ичимлик суви масаласи ҳал этилди. Яқин йилларда яна 2 та участкада 500 ўринли «ёшлар уйи» қуриш режалаштирилмоқда. **Бундан ташқари жамоа яқин йилларда ўзининг касалхонасига ҳам эга бўлади. Раиснинг фикрича, беш йилда жамоа хўжалиги шаҳар кўринишдаги саноат ҳам, қишлоқ хўжалиги ҳам ривожланган жойга айланиши керак.**

Сўзсиз бу ишларни амалга ошириш учун малакали кадрлар зарур. Назаримда ҳозирги кунда биздаги энг катта камчилик ана шундай ишбилармон, бозор иқтисоди шароитига мос кадрларнинг етишмаслигидир. Бу борада хўжалик раисининг ўз фикри мавжуд.

— Бозор муносабатларига ўтиш даврида, яъни 1991 йилдаёқ бунинг чорасини кўриб қўйдик. Май ойида хўжалигимиздаги **35 та қизимизни Тошкент тўқимачилик комбинатига юбордик. Комбинат билан уларни ўқитиб, малакасини ошириш юзасидан шартнома туздик.** Бу қизларимизни ҳар куни жамоа хўжалигига қарашли автобус комбинатга олиб бориб, олиб келади. Яқинда улар малака ошириш даврини якунлайдилар. Қарабсизки, тўқимачилик саноатида ишлайдиган кадрларимиз тайёр. Ўз ўрнида улар бошқаларга устозлик қилишлари мумкин. **35 та иқтидорли йигитларимизни эса республика агросаноат комплексининг олий мактабида менежментлик курсига юбордик.** Улар бир йилдан буён таълим олишмоқда. Бу иш жамоа хўжалиги ҳисобидан амалга оширилмоқда. Йигитларнинг ҳар бирини ўқитиш учун 10 минг сўмдан пул ўтказдик. Келгусида улар барча тижорат ва воситачилик ишларини олиб боришлари ҳамда бошқарув бўғинларига раҳбарлик қилишлари керак.

Ўрни келганда мана шу кенг кўламли ишларимизни келгусида яна ривожлантиришимизда республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 21 январда қабул қилган «1992 йилда республика деҳқончилик хўжалигини ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари ва деҳқончилик маҳсулотлари етиштиришни рағбатлантириш чоралари тўғрисида»ги қарори янада катта имкониятлар очишини таъкидлаб ўтмоқчиман. Ана шу қарорга асосан ўзимиз етиштирган пахта, пилла, дон, шоли, қуруқ мева, чорва моли, паррандa, сут, тухум маҳсулотларининг 15 фоизи, мева-сабзавот ва картошканинг 50 фоизи, ҳамда топшириққа қўшимча олинган барча маҳсулотларни шартномалар асосида эркин нархларда сотишимиз мумкин. Агар билсангиз бу ҳар бир хўжаликда қўшимча тармоқлар, қайта ишлаш саноатини кенг ривожлантириш ва шу тариқа бозор иқтисоди шароитида қишлоқ хўжалиги ходимларини моддий рағбатлантиришда кенг йўл очади. Гап ана шу имтиёзлардан қандай фойдаланишимизга боғлиқ. Менимча, хўжаликларни бозор шароитидаги ҳозирги инқироздан олиб чиқишнинг йўли битта — **у ҳам бўлса хом ашёни арзон-гаров беришга чек қўйиб, уларни охирги маҳсулотга айлантириб сотиш, қишлоқларда кичик-кичик саноатлашган цехлар, корхоналарни жадал ривожлантиришдир.** Зеро, республикамиз танлаган Туркия йўлининг моҳияти ҳам ана шунда.

Турғун ака суҳбат давомида ҳар қандай хўжаликни бошқаришда ҳам тубдан ўзгариш қилиш кераклигига алоҳида тўхталди. Дарвоқе, бу энг асосий масала. Энди буйруқ бериш, кўрсатма билан узоққа бориб бўлмайди. Ана шунинг учун ҳам бундан буён Ким Пен Хва номли хўжаликда раис ва у билан бирга яна 16 кишилик бошқарув бўғини ишлаб чиқариш жамоалари билан шартнома асосида ишлашга ўтдилар. Энди раис илгаригидек дала ишлари ёки бошқа майда-чуйда юмушлар билан шуғулланмайди. Аксинча бу ишни унинг шу соҳага масъул ўринбосари олиб боради. Яқинда унинг енгил саноат бўйича фаолият кўрсатувчи янги ўринбосари ҳам иш бошлади. **Лўнда қилиб айтганда бошқарув бўғини буйруқ берувчи ҳокимият эмас, балки мазкур ширкатлар ва кичик корхоналарга шарт-шароит яратиб берувчи ходимларга айланди.** Уларнинг бош вазифаси ана шу бўғинларга моҳирлик, тадбиркорлик билан раҳбарлик қилишдан иборат. Шунингдек улар хусусий ва жамоа бўлиб ишлаётган ишбилармонларнинг манфаатини ҳимоя қиладилар. Қизиғи шундаки, 1992 йилдан бошлаб уларга иш ҳақи хўжалик олаётган соф фойда ҳисобидан тўланади. Бу ҳам янгилик. Соф даромад қанчалик кўпайса, бошқарувчилар ҳам шунча кўп даромад қиладилар. Бундан ҳатто раис ҳам мустасно эмас. Ўзига хос, оқилона йўл, шундай эмасми.

Мен шу куни Турғун Мадиёров билан узоқ суҳбатлашдим. У келгусида хўжаликда амалга ошириш мўлжалланган жуда кўплаб режаларни айтиб берди. Аммо ушбу мақолада ҳозирги кунгача амалда жорий этилган ва самара бера бошлаган фактларнигина келтирдим холос. Энди биз дастлаб тилга олган хўжаликнинг иқтисоди нега ночор, деган масалага тўхталсак. Йўқ, энди ундай бўлмайди. Аминман, йил охирига бориб бу хўжалик вилоятдагина эмас, республикадаги истаган хўжалик билан рақобатлаша олади. Чунки хўжаликдаги ҳар бир сўм пул айримларникига ўхшаб «ўлик» бўлиб ётмаяпти. У ишлаяпти. Даромад келтирмоқда. Агар ҳозирги кунгача бу жамоа хўжалигида қуриб битказилган қурилишларни пулга чақадиган бўлсак, юз миллиондан ошиб кетади. Хўжалик 1992 йилдан бошлаб деҳқончилик, чорвачилик уёқда турсин, фақат бирин-кетин ишга тушаётган қўшма ва кичик корхоналар ҳисобига йилига 20 миллион сўмдан ортиқ даромад олади. Энг муҳими Ким Пен Хва номли хўжалик бозор иқтисодиётининг ҳар қандай синовларидан муваффақиятли ўтади. Турғун Мадиёров ўз хўжалиги мисолида ана шундай тажриба мактабини яратди. **У деҳқонга эркинлик, ер, сув, ишлаб чиқариш қуролини ва ўз мулкига эгалик қилиш ҳуқуқини бериш билан бирга унинг истеъдодини, имкониятини тўла намоён қилиши учун шароит вужудга келтирди.** Менинг назаримда бозор иқтисодининг биринчи талаби ҳам аслида шу эди. Ана шунинг учун ҳам Турғун Мадиёров яратган модулни ҳеч кечикмасдан оммалаштирсак, фақат ютамиз.

Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ЧОР ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

НОБЕЛЬ МУКОФОТИГА ТАВСИЯ ЭТИЛДИ

● ХАЛҚАРО хайрия ташкилоти «Френдшип форс» 1992 йилда бериладиган Нобель тинчлик мукофотига номзод этиб тавсия қилинди. Мазкур ташкилот 15 йилдан буён мушкул аҳволга тушган халқларга инсонийлик ёрдами кўрсатиш борасида катта фаолият кўрсатиб келмоқда. Ҳозирги пайтда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги жумҳуриятларида ҳам унинг қатор бўлинмалари ишлаб турипти.

ВАЗИР ТУЗАТИШЛАР КИРИТМОҚДА

ИТАЛИЯДА сафарда бўлган Россиянинг иқтисодиёт вазири А. Нечаев Италия ҳукумати ҳамда мутасадди маҳкамалар билан собиқ Совет Иттифоқига ваъда қилинган қарзларни янгича йўналишга буриб юбориш учун саъи-ҳаракат кўрсатмоқда. Россия собиқ Совет Иттифоқининг вориси сифатида хорижий мамлакатлар берадиган барча қарзларни ўзининг иқтисодиётини ривожлантиришга ҳамда ўтказилаётган ислоҳот муваффақиятини таъминлашга сафарбар этиш ҳуқуқига эгадир. Россия элчихонасида бўлиб ўтган матбуот конференциясида А. Нечаев шундай деди: — Италия бериладиган қарз 7,3 триллион лирани ташкил этади. Ундан ташқари биз Италия томонидан 1993—1994 йилларда бериладиган қарз эвазига яна 400 миллион доллар маблағ ажратишни сўраяпмиз. Бу пуллар асосан озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда дори-дармонлар харид қилиш учун сарфланади.

ОЛДИНГА ИККИ НОМЗОД ЧИҚМОҚДА

● 10 МАРТ КУНИ АҚШдаги сайловолди пойгаси хаёлий чегарадан ўтди, деб айтиш мумкин. Чунки, ўша куни АҚШнинг 11 штатида дастлабки сайловлар ва мажлислар ўтказилди. Мазкур штатлар мамлакатнинг жанубида жойлашган бўлиб, кўпгина шарҳчилар ўша ерларда ҳукм сурадиган сайловолди руҳиятига қараб номзодларга баҳо берадилар.

Республика партияси қўйган номзодлар ичида, шубҳасиз, Жорж Буш ўз шерикларини анча орқада қолдириб кетди. Арканзас штати губернатори Билл Клинтон дастлабки сайловларда Ж. Бушга нисбатан анчагина овоз йўқотди.

Эндиликда Пол Тсонгас, П. Бьюкенен ҳамда Дэвид Дьюк сингари номзодларнинг омади юришмай қолди, десак хато бўлмайди.

Демократик партия номзодлари тўғрисида ҳам тинчлантирувчи гапларни айтиш қийин. Гарчанд, Билл Клинтон ҳозир бирмунча ишонч билан олға бораётган бўлса ҳам, шарҳчилар унинг ғалабасига катта умид билдираётганлари йўқ.

АМЕРИКА ЗОБИТЛАРИ ЎРГАТАДИЛАР

● АССОШИЭЙТЕД ПРЕСС ахборот агентлиги Замбия пойтахти Лусакадан хабар берди: бу ерда Америка Қўшма Штатлари ҳамда Замбия ўртасида ҳарбий масалага доир шартнома имзоланди. Бу ҳужжатга асосан Америка ҳарбий мутахассислари бундан кейин Замбия армияси зобитларини ўқитадилар ва хизматга тайёрлайдилар. Илгари бу иш билан асосан Ғарбий Оврўпо давлатлари шуғулланар эдилар. Яқин кунлар ичида икки ўртадаги келишув амалий босқичга кўтарилади. Ҳар йили Замбиянинг 12 нафар зобити АҚШда таълим-тарбия олиш учун уерга юборилади.

ТАИЛАНД ДЕМОКРАТЛАРИ ДАЪВАТИ

● ТАИЛАНДДА чиқадиган барча оммавий ахборот воситалари шу кунларда фақат бир мавзуни ёритиш билан банд бўлмоқдалар. Гап шундаки, яқин кунлар ичида — аниқроғи, 22 март куни бу ерда парламентга сайловлар бўлиб ўтади. Унда мамлакат парламентига 292 ноиб сайланиши кутилмоқда.

● ҲИЛПИРАЙВЕР, МУСТАҚИЛ ЎЗБЕКИСТОН БАЙРОҒИ

ҚАДРИЯТЛАРИМИЗНИ ТИКЛАЙЛИК

МУАММОЛАРГА тўла бугунги кунимизда юксак маънавиятга асосланган қадриятларимизни тиклаш, кекса авлод билан ёшлар ўртасидаги узвийликни қарор топтириш муҳим масалалардан бири бўлиб қолди. Ўрта Чирчиқ районидаги «Янги ҳаёт» жамоа хўжалиги бошқаруви, Халқ Демократик партияси жамоа ташкилоти ҳамда уруш ва меҳнат фахрийлари ташаббуси билан ўтказилган анжуманда мана шу ҳақда гап борди. Шу билан бирга мазкур йиғилишда ота-она ва болалар муносабати, ёшларнинг бугунги иқтисодий қийин шароитда жамият ва халқ олдидаги вазифалари ҳақида сўз юритилди.

Уруш ва меҳнат фахрийларидан А. Калонов, Х. Ғуломов, М. Парпиевлар ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашиб, жамоа хўжалиги меҳнаткашларини нархнавонинг кескин ошиб кетиши муносабати билан юзага келган қийинчиликларни босиқлик ва тадбиркорлик билан ҳал этиш лозимлигига чақирдилар.

Ушбу йиғилишда Ўрта Чирчиқ район ҳокими М. Б. Икромов, район уруш ва меҳнат фахрийлари Кенгашининг раиси О. Б. Бердиев, Ўзбекистон ХДП район Кенгашининг биринчи котиби И. Неъматуллаев ўртоқлар иштирок этдилар.

Маросим ниҳоясида йиғилганларга ош тортилиб, оламдан ўтган хўжалик аъзолари ёдга олинди.

Д. ХОЖИБОЕВ.

Соат милларини сурмаймиз

Россия давлат стандарти 29 мартга ўтар кечаси Россияда ёзги соат жорий этилишини эълон қилди. Шу муносабат билан эслатиб ўтмоқчимиз: россияликлар 19 январь куни соат милларини бир соат олдинга суриб, «декрет» вақти деб аталган вақтга ўтган эдилар.

Республика давлат стандарт бошқармасида ЎзА мухбирига хабар қилишларича, Ўзбекистонда ёзги вақтга ўтиш мақсадга мувофиқ эмас, деб ҳисобланмоқда. Ўзбекистоннинг бутун ҳудуди бешинчи соат минтақасида жойлашган, шу сабабли вақт ҳисобини минтақа вақтида қолдириш қулайроқ.

Бинобарин, биз соат милларини сурмаймиз. Москва билан Ўзбекистон ўртасида вақт тафовутига келганда, 29 мартдан бошлаб орадаги фарқ бир соат бўлади. Шу куни собиқ иттифоқ пойтахтига тайёрада йўлга чиқадиган кишилар шу ҳолатни эътиборга олишлари керак. Кейинчалик ҳам буни унутмаслик лозим, чунки тайёралар ва поездлар Москва вақти билан сафарга чиқади.

(ЎзА).

БАЛИҚ БОЙЛИГИМИЗ, УНИ АСРАЙЛИК

БАЛИҚ овлашнинг гашти ўзгача бўлишини ҳамма билади. Қармоқни ташлаганингда унга илинган балиқни типирчилатиб тортиб олиш қанчалик завқ бағишламасин, меъёрини билиш керак. Унда маълум қоидаларга амал қилиш лозим. Шу тартибга кўра ҳар бир ҳаваскор балиқ овловчиси мавсумда бир галда 5 килограммгача ҳам балиқ тутиши мумкин. Шуни ҳам билиш керакки, балиқ урчитувчи, ҳовуз ва бошқа маданий балиқчилик хўжаликлари чегарасидан 500 метргача масофадаги суғориш ва оқава сувлар каналларида ов қилиш умуман мумкин эмас. Бунга йил давомида амал қилиш лозим. Балиқчилик ҳовузлари, кўлларни бир-бирига боғловчи ирмоқларда ҳам балиқ тутиш ман қилинади. Бу ва бошқа шунга ўхшаш қоидаларга амал қилмовчи кишилар браконьерлар ҳисобланади ва улар белгиланган тартиб бўйича жазоланади.

Балиқ катта бойликдир. Уни ҳар томонлама муҳофаза қилиш ҳар бир фуқаронинг вазифасидир. Балиқ ови ишқибозларининг ўзлари ҳам браконьерликка қарши курашда фаол қатнашишлари лозим.

Яқинда республикамиз сув ҳавзаларида балиқларнинг оммавий увулдириқ ташлаш даври бошланади. Шундай вақтда балиқ овловчи ташкилотлар, ҳаваскор овчилар ҳам балиқ тутишни тўхтатишлари керак. Қишлоқ хўжалик корхоналари эса балиқчилик хўжаликларидан сув олиш вақтида балиқларнинг сув тақсимловчи иншоотларга тушишининг олдини олувчи махсус мосламаларни ўрнатишлари лозим. Минерал ўғитлари ва заҳарли кимёвий моддалар омборлари дарёлар ва каналлар қирғоқларидан ками билан 500 метр узоқликда жойлаштирилиши керак.

Тошкент Давлат дорилфунуни, республика Фанлар академиясининг зоология ва паразитология илмгоҳи ходимлари ҳамда Тошкент вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси мутахассисларининг кўп йил давомида олиб борган кузатишлари шуни кўрсатдики, бизнинг сув ҳавзаларимиздан овлаш учун қимматли бўлган балиқ турларидан, оққайроқ, лаққа, чўртан балиқлар биринчи бўлиб увулдириқ ташлайди. Сўнгра зоғора балиқ ва товон балиқлар шундай жараённи бошлашади. Увулдириқ ташлаш вақтида балиқлар ҳуркмайдиган бўлиб қолади, тўп-тўп бўлиб йиғилиб, келажак авлод ҳақида қайғуришга киришади. Бундай вақтларда уларни тутиш жуда осон. Лекин бунга сира-сира йўл қўйиш керак эмас. Акс ҳолда у кўплаб нобуд бўлади.

Амалдаги қоидаларга мувофиқ бу йил Сирдарёда балиқ овлаш 10 мартдан 10 июнгача ман қилинади. Чорвоқ сув омборида ҳам келгуси йилнинг 1 мартигача балиқ овлаш билан шуғулланиш мумкин эмас. Вилоятнинг бошқа сув ҳавзаларида бундай тартиб 10 апрелдан то 31 майгача жорий қилинади.

Бироқ шунга қарамай, овчилар ва балиқ овловчилар жамиятларининг илтимосларини ҳисобга олиб, увулдириқ ташлаш вақтида ҳам ҳаваскор ва спорт балиқ ови билан шуғулланиш учун рухсат берилган. Бунда фақат қармоқлар билан тутиш мумкин. Уларнинг сони иккитадан ортиқ бўлмаслиги лозим.

«Табиат ва инсон» почтасидан

Шундай ов қуроли билан Чиноз ҳовузида, Ҳайватқўл кўлида, Бургулик ҳовузида, Туябўғиз (Тошкент денгизи) сув омборида, Чиноз балиқчилик базасида фақат қирғоқдан туриб тутишга рухсат берилади. Умумармия ҳарбий овчилик жамияти аъзолари учун ҳам балиқ тутадиган жойлар ажратилади. Бу ишда эшкак билан сузадиган воситалардан ҳам фойдаланиш мумкин. Лекин Чиноз балиқчилик базасида эса бунга рухсат этилмайди.

Балиқ заҳираларини муҳофаза қилишга катта аҳамият бериб, ҳамма жойда — деҳқончилик бозорларида, йўлларда ва бошқа жойларда фуқаролар томонидан балиқ сотишни тақиқловчи қарор қабул қилинди. Балиқни қонунсиз тутганлиги учун жавобгарлик даражаси кучайтирилди. Республика Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан шундай қилинди. Масалан, вазни ва ўлчамидан қатъий назар тутиб олинган ҳар бир балиқ учун жумладан, ўрдакбурун учун 500 сўм, лаққа, сўзан балиқ, Туркистон ва Иссиққўл хон балиқлари, оқ балиқ учун 50 сўм ундириб олинади. Зоғора балиқ, оқ ва қора амур, дўнгпешона, қора балиқ, оқ қайроқ балиғи учун 20 сўмдан жарима солинади. Қолган балиқ турларининг ҳар бир рухсатсиз тутганлиги учун 5 сўмдан 10 сўмгача жарима билан жазоланади.

Балиқ хўжалиги ҳавзаларидаги балиқчиликнинг аҳволи ва балиқ тутиш қоидаларига риоя қилинишини устидан бевосита назорат олиб бориш вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, милиция ва маҳаллий Кенгашлар зиммасига юклатилди. Табиатни муҳофаза қилиш органлари балиқ тутиш қоидаларини бузган шахсларнинг балиқ овлаш қуролларини, сузиш ва бошқа транспорт воситаларини, шунингдек қонунсиз равишда тутадиган балиқни мусодара қилиш ҳуқуқига эга. Бундан ташқари, браконьерлар маъмурий тартибда 100 сўм, мансабли шахслар 200 сўм миқдордаги жарима билан жазоланади. Агар бундай қонунбузарликлар яна такрорланса, улар жиноий жавобгарликка тортиладилар. Бу кескин чоралар, албатта, браконьерликка қарши курашнинг таъсирини оширишга олиб келади, деган умиддамиз.

Илиқ кунлар бошланиши билан кишилар тобора кўпроқ дарёлар, кўллар ва сув омборлари соҳилларига дам олиш ҳамда ишқибозлик билан балиқ овлашга борадилар. Бизнинг улардан битта илтимосимиз бор, у ҳам бўлса ҳар бир балиқ овлаш ҳаваскори қўлига қармоқ олмасдан олдин овчилар ва балиқ овловчилар жамиятларида балиқ тутиш қоидалари билан танишсалар айни муддао бўлур эди. Шундай қилинса, улар билиб-билмасдан қоидаларни бузувчилар сафига тушиб қолишмайди. Табиатга, унинг бойликлари ва шу бойликнинг бир қисми бўлган балиқларга нотўғри муносабатда бўлиш ҳоллари содир бўлганлигидан хабар топсангиз, шу ҳақда, албатта, табиатни муҳофаза қилиш органлари, милиция бўлимлари ва маҳаллий ҳокимият органларига хабар қилинг. Фақатгина умумий куч-ғайратимиз билан сув ҳавзаларимизнинг шундай қимматли бойликларини асраб қолишимиз мумкин.

Турли касб эгалари

ҲУРМАТГА ЛОЙИҚ

ШУНДАЙ касб эгалари бўладики, матбуотда улар ҳақида кам ёзишади, davраларда ҳам улар ҳақида кам гапирилади. Шундайлардан бири алоқа ходимларидир.

Қундуз опа Умархўжаева ҳам Тошкент районидаги алоқа бўлимида кўп йиллардан буён меҳнат қилиб келмоқда. Дастлаб «Ташминводи» ҳамда «Кўксарой» алоқа бўлимларида ишлади. Ўз касбига эътиқод қўйганлиги, одамлар билан муомала қилиш қобилияти бўлганлиги учун уни Келес шаҳрига ишга таклиф қилишди. Мана, беш йилдирки, у бу ердаги алоқа бўлимида оператор бўлиб фаолият кўрсатмоқда. У хизмат кўрсатаётган ҳудуддаги аҳоли турли нашрларни ўз вақтида олишмоқда. Шунинг учун ҳам кўпчилик унинг камтарин меҳнатидан мамнун.

— Одамларга кераклигининг ҳис қилиш ва уларни оғирини енгиллатишнинг ўзи катта бахт,— дейди Қундуз опа.

Ҳа, чин юракдан қилинган меҳнат ўз самарасини бериши шубҳасиз. Буни Қундуз опага ҳамкасбларининг ҳамда кишиларнинг ҳурмати ҳам кўрсатиб турибди.

ЯНГИ ҲАММОМ

ТОШКЕНТ ноҳиясининг «Ленинград» давлат хўжалиги меҳнаткашлари яна бир ташвишдан ҳоли бўлишди. Хўжаликда барча қулайликларга эга бўлган замонавий типдаги ҳаммом ишга туширилди. Уни ноҳия хўжаликлараро кўчма колоннаси ва хўжалик қурилиш бригадаси ишчилари қўлдан чиқаришди.

Т. ДУСОНОВ.

МАҲАЛЛАДА КАСАНАЧИЛИК

«ЛЕВЕНТУЛЬ» корхонаси жамоаси Юнусобод ноҳиясидаги Мирза Юсуф маҳалласида хайрли бир ишга қўл урди. Бу ердаги клуб ҳузурида корхонанинг касаначилик цехи ташкил этилди, кўплаб тикувчилик дастгоҳлари ўрнатилди. Маҳаллада яшовчи кўп болали ва узоқроқдаги ишхонасига қатнашга имкони бўлмаган аёллар меҳнатга жалб қилиндилар. Бу дастгоҳлар ёрдамида турли рўмол ва дастрўмолчалар тикишмоқда, уларга гуллар ва ҳошиялар солишмоқда.

Ҳозирнинг ўзидаёқ цех жамоаси аъзолари сафида 50 нафардан ортиқ аёл бор. Уларнинг кўпчилиги моҳирона ишламоқда. В. Азизова, Н. Шарипова, Т. Турсунхўжаева, Л. Баҳодирова, Н. Маҳмудова сингари қўли гул чеварлар ҳар сменада юзлаб рўмолчаларга жило беришяпти. Кичик жамоа ўз меҳнати билан халқимизни кенг истеъмол молларига бўлган эҳтиёжини қондиришга оз бўлса ҳам ҳисса қўшаётганлигидан мамнун бўлмоқда.

С. СУЛТОНОВ.

— МАВСУМОЛДИ МАСЛАҲАТИ —

ЗАҲАРЛАНИШДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

МАЪЛУМКИ, ҳар йили чигит далага экилишидан олдин дориланади. Бундан асосий мақсад зараркунанда ҳашаротларига қарши курашишдир.

Дориланган чигит яхши униб чиқади ва асосан кўчатлар ёшлигида ҳашаротлардан зарар кўрмаганлиги туфайли соғлом ўсади, бунинг натижасида серҳосил бўлади. Чигитлар экишдан олдин ФЕНТИУРАМ, ТХФМ, ТМТД ва БРОНОКОТ дорилари билан дориланади. Бу юқорида кўрсатилган дорилар жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тавсия этилган. Афсуски, мавсумга катта тайёргарлик кўрилаётган пайтда вилоятдаги мавжуд 10 та чигит дориловчи цехлардан 9 таси талабга жавоб бермайди. Пахта заводларидаги дорилаш цехлари агрегатлари, узатувчи бункерлари эскириб қолган, сувни агрегатларга қуйиш марказлаштирилмаган, дориланган чигитлар солинган қоплар асосан қўлда тикилади. Юқорида кўрсатилган мисоллар шуни кўрсатадики, Чиноз ва Оққўрғон ноҳиясидан ташқари чигитларни дориловчи барча цехлар мавсумга тўла тайёр эмас. Агарда бу цехларда ишловчи ходимлар техника хавфсизлиги қоидаларига қаттиқ риоя қилмас эканлар заҳарланишнинг олдини олиб бўлмайди. Соғлиқни сақлаш ходимлари эса ишчиларнинг соғлигини доимий назорат қилиб тиббий кўрикдан ўз вақтида ўтказиб туришлари шарт.

Шуни унутмаслик керакки, препаратлар асосан кучли бирикмалардан ташкил топган бўлиб, биринчи навбатда одамнинг нафас олиш йўлларини заҳарлайди, ошқозон-ичак тизими ишини йўлдан чиқаради. Бу препаратлар таъсирида бош айланиши, оғриши, сўлак безларининг сўлакни кўп ажратиб чиқариши, бетнинг қизариб кетиши ва бошқа кўп белгиларини кузатишимиз мумкин. Айниқса, заҳарланган одамда кўнгил айниши ва қайт қилиш ҳоллари кўпроқ учрайди. Бундай белгилар асосан ТИГАМ ва БРОНИКАТ препаратлари таъсирида яққол кўзга ташланади.

Заҳарланган одамни биринчи навбатда тоза ҳавога олиб чиқиш шарт. Ишда кийиладиган кийимлари ечиб ташланади. Заҳарли модда кўзга ёки баданнинг очиқ қисмига теккан бўлса тезда ювиб ташланади. Агар ошқозонга тушган бўлса унда ошқозон 2 фоизли ичимлик содаси билан ювилади. Агар бемор (заҳарланган ишчи) толиқиб, нафас олиши қийинлашиб қолса, унда тезда сунъий нафас олдириш ва зудлик билан шифохонага етказилиши шарт. Чигитларни дорилашда ишлайдиган шахслар тиббий кўрикдан ўтишлари ва техника хавфсизлиги қоидалари билан танишган бўлишлари зарур.

Дориловчи цехларда ишловчилар 18 ёшга тўлган ва 55 ёшдан ошмаган бўлиши талаб этилади. Ҳомиладор аёллар, асаб, сил, астма касаллигига учраган шахслар, овқат ҳазм қилиш органларида касалликлари бор кишилар ишлаши қатъиян ман қилинади. Ҳар бир ишловчи киши махсус кийим-бош, кўз ойнак, респератор, қўлқоплар билан таъминланиши керак. Цехлардаги ҳаво янгиловчи — шамол берувчи механизмлар ишчи турган жойдан 200 метр узоқликда бўлиши лозим. Дориланган чигитлар махсус қопларга солиниб, «ЗАҲАР» муҳри босилиб оғзи тикилган ҳолда алоҳида ажратилган омборхоналарда сақланади.

Экиш даврида чигитлар сеялкаларга махсус белкураклар ёрдамида солинади. Ҳар бир ноҳияда, ҳар бир жамоа хўжалигида дориланган чигитларни сақлаш, улардан фойдаланиш учун жавобгар шахслар бўлсин.

Агар биз юқорида кўрсатилган талабларга риоя қилсак заҳарланишнинг олдини олган бўламиз.

Р. ГАЛИЕВ,
Э. БОБОЖОНОВ,
Тошкент вилоят СЭС ходимлари.

ҚАРҒА ҚАРҒАНИНГ КЎЗИНИ ЧЎҚИМАЙДИМИ?

Ўғри қўлга тушди

ЎҒРИДА инсоф, уят деган нарсанинг ўзи бўлмас экан. Тўғрида, инсофи бўлса, ўғри бўлармиди! Дунёга келганидан буён бирор ишнинг бошини тутмаган, умрида бировга яхшилик қилмаган Равшан ўғри бўлганда ҳам ўта инсофсизи экан. Акс ҳолда жон қўшнисининг уйига ўғирликка кирармиди! Қўшни ҳам «ўзингга эҳтиёт бўл, қўшнингни ўғри тутма», деган халқ мақолини унутиб қўйган кўринади. Нега деганда ҳовлисига қувур ўтказиш учун қазиган ариғини очиқ қолдириб кетмас эди. Қувур учун қазилган ариқ ўғриликка кириш учун жуда қулай имконият яратганди. Пихини ёрган Равшан бу имкониятдан «унумли» фойдаланишга улгурди. Нафақат улгурди, балки бой бўлиб кетишига оз қолди. Ахир, у бу ариқдан оз эмас, кўп эмас, нақд 595 минг сўмлик «майда-чуйда» нарсани олиб чиқиб кетганди-да. Олиб чиқишга-ку чиқди, лекин энди нима қилиш кераклигини ўйлаб, каловланиб қолди. Ўйлай-ўйлай чорасини топди, шекилли, қувончдан кўзлари чақнай бошлади.

Ўғирлик молни «гум» қилишда унга дўсти Борис ёрдам бериши мумкинлиги ёдига келди. Текин ўлжага шерик бўлишни билган Бориснинг кўзлари ял-ял ёниб, ўғирлик молларни уйига яширди. Энди биргалашиб Фарҳод бозорида арзон гаровга сотиб юборсалар бас, марра уларники. Омад яна уларга кулиб боқди. Сотилган нарсалар пулини Борис ва унинг никоҳсиз яшаётган хотини Наталья билан биргаликда базми-жамшид қуриб, кайфу-сафода ичдилар. Маишатдан кўнгли тўлиб, хурсанд бўлиб юрган Равшан текиннинг тешиб чиқишини ҳаёлига ҳам келтирмас эди. Бироқ, содир этилган жиноятни очиш учун пойтахт А. Икромов район ички ишлар бўлимининг ходимлари туну кун тиним билмай ўғрини қўлга олиш учун қидирув ишларини олиб бордилар. Уларнинг изланишлари самарасиз кетмади. Оқибат Равшаннинг эгри қўлларига темир кишан кийдиришга муваффақ бўлдилар.

Тергов ишлари бошланди. Дастлаб терговчи арқонни узун ташлаб қўйди. Чунки ўғри бошқа жиноятларни ҳам содир этган бўлиши мумкин эди. Уни бутун кирдикорини очиб, айбига иқрор этишнинг ўзи бўлмайди. Бу терговчидан вақт ва маҳорат талаб қилади.

Маҳорат, тажриба етарли, лекин вақт масаласи... Шундай бўлса-да, терговчи уни айбига иқрор этиб, Равшаннинг яна бир жиноятини — ҳамтовоғи Бориснинг ҳам уйига ўғирликка тушганини аниқлади.

Маълум бўлишича, Борис «ов»даги шериги Равшанга ишониб, уйининг битта калитини унга бериб қўйган экан. «Қарға қарғанинг кўзини чўқимайди», дейишади. Бироқ, ўғри пайти келса ўз шеригининг кўзини чўқиш у ёқда турсин, ўйиб олиши ҳам ҳеч гап эмас экан. Равшан ўзидаги калит билан Бориснинг уйидан нархи 800 сўмлик «Радуга» телевизорини олиб чиқиб кетди.

Шовқиддин САМИЕВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРИШЛАР

ЕР ҚАЗИШ ИШЛАРИНИ ОЛИБ БОРУВЧИЛАР, ЖАМОА ХУЖАЛИКЛАРИНИНГ РАИСЛАРИ, ДАВЛАТ ХУЖАЛИКЛАРИНИНГ ДИРЕКТОРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

Республика ҳудудида шаҳарлараро алоқа кабеллари ётқизилган ва ишлаб турибди. Бу кабелларнинг шикастланиши телефон сўзлашувларининг бузилишига, телеграммаларни элтиб беришнинг секинлашувига олиб келади.

Алоқа кабелларининг шикастланиши мамлакатимиз аҳолисининг ва умуман давлатнинг манфаатларига зиён етказади.

Алоқа кабеллари учун кенглиги 4 метрлик муҳофаза чегараси белгиланган. Кабель муҳофаза чегарасида ана шу кабеллардан фойдаланувчи корхонанинг ёзма розилигисиз ҳар қандай турдаги ер қазиш ишларини олиб бориш, шунингдек, дарахтларни ўтқазиш, омборлар, транспорт воситаларининг тўхташ жойлари ва ҳоказоларни жойлаштириш ман этилган.

Аҳоли яшамайдиган жойлардаги шаҳарлараро алоқа кабеллари устунлар ва огоҳлантирувчи белгилар билан белгилаб қўйилади.

Бу белгиларда кабель муҳофаза чегарасида иш олиб бориш зарурати туғилган ҳолларда мурожаат қилиш лозим бўлган ташкилотнинг манзили ва телефон рақамлари кўрсатилади.

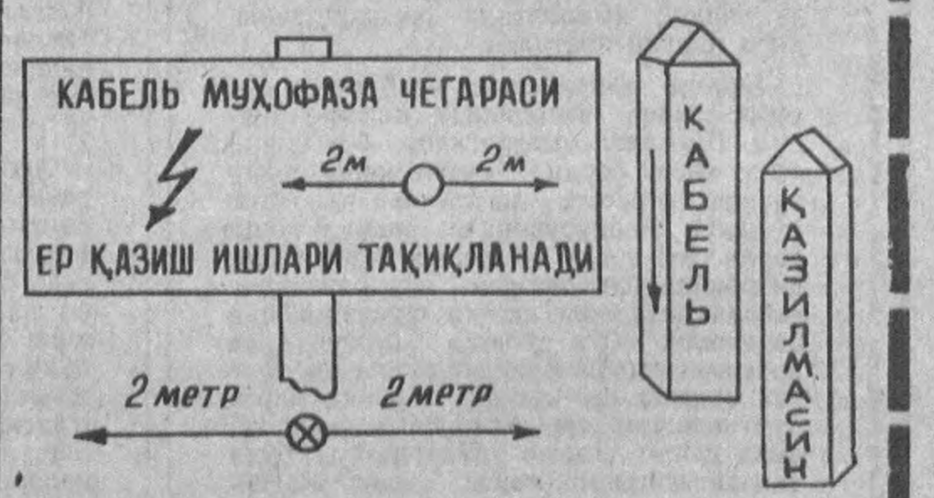

Ўзбекистон Республикаси шаҳарларида ер қазиш ишларини олиб бориш учун шаҳар (район) меъморлик ёки коммунал хўжалик бўлимлари томонидан бериладиган ордер асосидагина рухсат этилади.

Алоқа кабели йўлларида келишилмаган, ноқонуний равишда ер қазиш ишлари, тупроқни режалаш, суғориш тизимларини ўтказишга йўл қўйманг.

Келишув қуйидаги манзилда амалга оширилади: 700011, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 28 «а»-уй. 10-ТПО. Телефон: 44-29-59.

Шаҳарлараро алоқа кабелларига шикаст етказган шахслар қонун бўйича жавобгарликка тортиладилар.

10-шаҳарлараро алоқа ва телевидение ҳудудий ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: шўролар ҳаёти — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749, 337010; ижтимоий масалалар — 325645; маданият — 325767; адабиёт ва санъат; миллий қадриятлар — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот ва спорт — 325556, 339915; хатлар ва оммавий ишлар — 325354, 334048; тижорат бўлими — 325733; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 325354, 334048; эълонлар — 325666.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—3 форматида босилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: Г-18. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти—20.30. Босишга топширилди— 19.00. 30579 нусха босилди.